Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 15 февраль
ПАЙШАНБА
№ 39 (4.833).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети ҳаракат дастури лойиҳасининг сатрлари замирида

ПАРТИЯНИ ЯНГИЛАШ—ҚАЙТА ҚУРИШ МУВАФФАҚИЯТИНИНГ КАЛИТИ

Партиямиз тақдири учун, мамлакатимиз тақдири учун юксак масъулият сезмоқдамиз. Биз ўз бошимиздан кечираётган оғир вазиятдан чиқишнинг энг мақбул йўлларини топишга интилиш, чуқур ўйлаб кўриш, партияга, жамиятга таклиф этиш, КПСС ташаббуси билан бошланган қайта қуриш ишини олға жилдириш... КПСС Марказий Комитети февраль пленумида бўлиб ўтган жуда катта, кескин танқиддан иборат, мамлакатимизда ва чет элларда кенг акс-садо берган суҳбатнинг моҳиятини ана шундай белгилаш мумкин. Бу суҳбат юз-хотир қилмаслик ва фикр-мулоҳазаларнинг дадиллиги, партиядаги аҳволни таҳлил этишга синчковлик билан ёндашиш, ҳар бир коммунистга, у қандай лавозимни эгаллаб турганидан қатъий назар, талабчанлик кўрсатиш жиҳатларидан алоҳида ажралиб турди.

Инсонпарвар, демократик социализм сари — қизғин ижодий, конструктив баҳс-мунозарага сабаб бўлаётган КПСС Марказий Комитети ҳаракат дастури лойиҳасининг шиори, аниқроқ қилиб айтганда, энг асосий маъноси ана шундан иборат. Бу баҳс-мунозарада КПССнинг сайлаб қўйиладиган раҳбар органлари аъзолари қаторида кўпгина партия ташкилотларининг вакиллари, корхоналар, қурилишларнинг, иқтисодиёт аграр сектори меҳнат коллективларининг коммунистлари, фан ва маданият арбоблари ҳам қатнашдилар. Бундан буён қайси томонга борамиз! Қандай йўл билан! Ҳаракатимизга тўсқинлик қилаётган, партиянинг обрўсига путур етказаётган, унинг совет жамиятини сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-ахлоқий янгилаш жараёнларига таъсирини сусайтираётган сабаблар нималардан иборат! Барча коммунистларни ана шундай ҳаётий муҳим, тақдирни ҳал этувчи саволлар тўлқинлантирмоқда, безовта қилиб, ташвишга солмоқда.

«Правда» редакциясига кела бошлаган дастлабки фикр-мулоҳазалар, улар турли-туман эканлигига қарамай, КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми мамлакат ҳаётида жуда катта воқеа бўлганлигини кўрсатмоқда. Пленум партиянинг қайта қуришнинг ҳал қилувчи йўналишларида ишни ўнглашга, партиянинг янгиланиши, унинг демократиялашуви, ошкораликнинг кенгайиши сиёсий раҳбарликнинг замонавий усулларини эгаллашида туб бурилиш ясашга қатъий қарор берганлигидан далолатдир.

КПСС Марказий Комитетининг пленумда маъқулланган ва кеча матбуотда эълон қилинган ҳаракат дастури лойиҳасида ҳозирги замон партия сиёсатининг асосий йўналишлари, унинг энг муҳим принциплари лўнда ва айни пайтда ҳар томонлама чуқур тарзда баён этиб берилган. Улар умумпартия, умумхалқ муҳокамасига қўйилди. КПСС Марказий Комитети коммунистларни мазкур программ ҳужжатда таъкидланган муаммолар юзасидан ўз нуқтаи назарларини белгилаб олишга даъват этмоқда, унинг қоидалари атрофидаги баҳс-мунозара партиявий ишни янгилаш омили бўлиб қолишига умид боғламоқда. Муҳокамага партиясизлар ҳам, яъни қайта қуриш шароитида партиямиз мавқеига бефарқ қарамайдиган барча кишилар таклиф қилинмоқдалар.

Партия чақириғи омма томонидан тушунилади ва қўллаб-қувватланади, жамики қимматли фикрлар, ғоялар, таклифлар ҳисобга олиниб, амалга оширилади, деб ишонч билдириш мумкин. Буни таъкидлаш шунинг учун ҳам муҳимки, кўп ҳолларда — пленум қатнашчилари эътиборни жалб этишганидек — оддий коммунистлар ва партиясизларнинг фикрлари қаерлардадир қолиб кетар, одамлар ўз мулоҳазалари ва таклифларининг оқибати нима бўлгани ҳақида ҳатто билишмас ҳам эди. Бундай тўраларча иш кўникмасига бутунлай ва узил-кесил барҳам бериш пайти келди. Баҳс-мунозара хўжакўрсинга, омманинг кўзини бойлаш учунгина ўтказилаётгани йўқ. Бу ерда гап партиямиз тақдири, унинг жамиятдаги ўрни ҳақида бораяпти.

Совет кишилари партия сиймосига қайта қуриш ишини охиригача муваффақиятли олиб боришга ва давом эттиришга қодир таъсирчан сиёсий куч сифатида қарашаётганини февраль пленуми материалларига ҳаддан ташқари қизиқиш яна бир бор исботлаб турибди. Агар КПСС ўзини қатъиян ва тубдан қайта қурмаса, замонавий дунё воқелигини ҳисобга олиб, ўз ғоявий-назарий бойлигини, иш олиб бориш мазмуни, шакллари ва усулларини янгиламаса, ишончдан асар ҳам қолмаслиги мумкин. Кадрлар сиёсати тубдан такомиллаштирилишга муҳтож. Афсуски, КПСС Марказий Комитетининг январь (1987 йил) Пленумида кадрларни янгилаш юзасидан ишлаб чиқилган тадбирлар мажмуаси ҳозирча суст амалга оширилаяпти, ташаббускор, ижодий фикрлайдиган кишиларни излаб топиш ва партия комитетларига кўтариш етарли даражада фаоллик билан олиб борилмаяпти. Бюрократизмга қарши кураш жуда бўшаштириб юборилган, кўпчилик коммунистлар партия ҳаётидан бояги-боягидай ажралиб қолмоқдалар, сайлаб қўйиладиган органларни шакллантиришга амалий таъсир кўрсатмаяптилар. Ғоявий ва сиёсий кураш кескинлашиб кетган шароитда баъзи партия комитетлари ўзларини бутунлай йўқотиб қўйдилар, митинглар ўтказиш стихиясига коммунистларнинг қатъий ва аниқ позициясини қарши қўя билмаяптилар.

КПСС тобора яқинлашиб келаётган съездга тайёргарлик кўрар экан, партия ва жамиятни янгилашнинг ҳақиқий программаси, шу асосда жамики тараққийпарвар, соғлом кучларни жипслаштириш программаси билан майдонга чиқмоқда. Партия— пленум қатнашчиларининг аксарияти бунда ҳам ўз қарашларида, фикр-мулоҳазаларида, ёндашувларида фарқ бўлишидан қатъий назар бирдамликларини изҳор этдилар — хўжалик юритиш ва сиёсатдаги қотиб қолган системани қатъиятлик билан синдириб ташлаш йўлини ёқламоқда. У узоқ йиллар мобайнида муҳофаза қилиш вазифаларини бажариб келган, социализмнинг давлат-маъмурий модулини ифодалаган, ижтимоий тараққиёт йўналишлари тўғрисида турли хил хом хаёлликлар ва схоластик тасаввурлар учун озуқа берадиган муҳит вазифасини ўтаган, қотиб қолган идеологиядан воз кечиш тарафдоридир. Шу билан бирга партия Маркс, Энгельс, Ленининг материалистик дунёқараши ва диалектик методологияси ижодий руҳига ўзининг содиқлигини тасдиқламоқда.

Инсон, унинг ҳуқуқлари ва шахсий қадрияти, манфаатларининг ранг-баранглиги партия сиёсатининг марказига қўйилмоқда. КПСС, пленумда янги куч билан таъкидлаб ўтилганидек, ижтимоий муносабатларни дадиллик билан инсонийлаштириш, иқтисодиёт ва сиёсатни одамларнинг талаб-эҳтиёжларига бўйсундириш, чинакам ижтимоий адолат принципларини қарор топтириш йўлини тутмоқда. Партиянинг мамлакатда иқтисодий вазиятни соғломлаштириш, самарали планли-бозор иқтисодиётини қарор топтириш соҳасидаги таклифлари ҳам шунга қаратилгандир. Социалистик демократия ва халқнинг ўзини ўзи идора қилишини авж олдириш, Советларнинг тўла ҳуқуқли ҳокимиятини мустаҳкамлаш, ҳуқуқий давлатни шакллантириш юзасидан қўйилаётган қадамлар ҳам ана шу мақсадга хизмат қилади. Мамлакатимиздаги миллатлараро янгича муносабатларнинг қарор топиши, ҳар бир халқ ҳуқуқлари ва қадриятини ҳурматлаш таъминланадиган, халқлар дўстлигининг ленинча принциплари сақлаб қолинадиган ва мустаҳкамланадиган янги федерация тузиш ҳаракати барча миллатлар манфаатларини кўзда тутади.

КПСС томонидан халқаро муносабатларда янгича фикрлаш принципларини амалга ошириш йўлида сарфланаётган куч-ғайрат ҳам қайта қуриш ишига, совет кишиларининг тинч бунёдкорлик меҳнатига, уларнинг эртанги кунга ишончининг мустаҳкамланишига хизмат қилиши лозим.

Ана шу барча фикр-ўйлар, ният ва режаларни рўёбга чиқариш муваффақияти калити шубҳасиз, партиянинг ўзини тубдан қайта қуриши ва янгилашидадир. Унинг буйруқбозлик-бюрократик, авторитар усуллардан бутунлай воз кечишида, партия турмушини чуқур демократиялашидадир. Партия ички муносабатларини шундай қайта қуриш кераккн, барча коммунистлар, бошланғич ташкилотлар сўзда эмас, амалда партия сиёсатини шакллантиришга, унинг барча раҳбар органларини — то КПСС Марказий Комитетига қадар — сайлашга реал тарзда таъсир кўрсатиш имконига эга бўлсинлар. Эндиликда, партия ўзининг жамиятдаги раҳбарлик роли қомусда мустаҳкамланиб қўйилишидан воз кечаётган бир пайтда коммунистларнинг фақат муносиб ишларигина КПССнинг жамиятдаги етакчилик мавқеини сақлаб қола олади.

Февраль пленумидаги партиявий баҳс-мунозарада КПСС Марказий Комитетининг йўли қўллаб-қувватланди. Кўпдан-кўп газетхонларимиз ҳам «Правда»га мурожаат этиб, бу йўлни умуман маъқулламоқдалар. Айни пайтда улар: белгиланган программа қай даражада ҳаққонийдир! Уни амалда рўёбга чиқариш чоралари ўйлаб кўрилганми! — деган саволларни асосли равишда ўртага қўймоқдалар. Афсуски, бундай хавотирланиш учун асос бор. Партиянинг барча бўғинлари аниқ мақсадга йўналтирилган мафкуравий ва ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамланмаган тақдирда энг истиқболли ташаббуслар ҳам оқибат-натижада иш аҳволига сезиларли таъсир кўрсатмайдиган қуруқ ваъзхонликдан иборат бўлиб қолган ҳоллар жуда кўп рўй берган. Шунинг учун ҳам баҳс-мунозара жараёнида, КПСС XXVIII съездига тайёргарлик давомида етилган масалаларни ҳеч кечиктирмасдан ҳал этиш, партиявий ишни мумкин қадар жонлантириб юбориш зарур бўлиб турибди.

Партия ташкилотлари истиқболни белгилаб, келажак ҳақида ўйлар эканлар, долзарб ва аниқ муаммолардан, шу кун тақозо этаётган масалалардан четда тура олмайдилар, туришлари ҳам мумкин эмас. Чунки келажакка замин бугун яратилади.

«Коллективимиз КПСС Марказий Комитети февраль Пленумининг боришини катта эътибор билан кузатиб турди. Биз мамлакатимизда рўй бераётган мураккаб вазият муносабати билан пленум қатнашчилари чеккан чуқур ташвишга шерикмиз». Бу мурожаат Саратов нефтни қайта ишлаш заводидан редакцияга ҳозиргина етиб келди. Корхона коллективини давлат ва меҳнат интизомининг бўшашиб кетганлиги, масъулиятсизлик ва ишончсизликнинг, жиноятчилик ва пинҳоний иқтисодиётнинг ўсиб бораётганлиги, бошқа хил салбий ҳолатлар ташвишга солаяпти. Завод ишчилари, инженерлари, техниклари КПСС Марказий Комитети ва мамлакат ҳукумати сусткашлик қилмасдан тартиб ўрнатиш, жамиятда аҳволни барқарорлаштириш, бошбошдоқлик, қонунсизлик ва анархияга йўл қўймаслик учун қонунда кўзда тутилган ҳамма чоралардан фойдаланишлари зарур, деб ҳисобламоқдалар. Бундай талаблар «Правда»га бошқа жойлардан ҳам келиб турибди. Уларга қулоқ солмаслик мумкин эмас.

Бироқ партия ташкилотлари фақат марказдан кўриладиган қатъий хатти-ҳаракатларни кутиб ўтирмасликлари керак. Улар одамларнинг кайфиятларини яхши билиш ва ҳисобга олишга, камчиликларни бартараф этиш учун зудлик билан чоралар кўришга, коммунистлар ташаббусини авж олдириш, коллектив, шаҳар, область, республикадаги ишлар аҳволи учун уларнинг масъулиятини оширишга даъват этилгандирлар.

Ҳаёт илгари сураётган мураккаб саволларга жўнгина, узил-кесил жавоблар йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Одамларнинг сабр-тоқатидан фойдаланиб чайқовчилик билан шуғулланаётган, енгил-елпи тарзда баландпарвоз ваъдалар бераётган киши, юмшоқроқ қилиб айтганда, жамоат фикрини эрмак қилаяпти, ҳис-туйғуларини авж олдираяпти. Пленумда бир қатор партия комитетларининг пайдо бўлаётган қийинчиликлар олдида ваҳимага тушишлари, ўзларини йўқотиб қўйишларига ҳаққоний равишда кескин баҳо берилди. Коммунистнинг нуқтаи назари, қарашлари, ишлари, хатти-ҳаракати бугунги кунда айниқса катта аҳамият касб этади.

«Правда» редакцияси партияни қайта қуриш муаммоларини ошкора, бемалол муҳокама қилиш учун газета саҳифаларини бериб қўяди. Газета ҳафтасига икки маротаба «Мунозара варақаси» чиқаришни режалаштирмоқда, биз пленум якунлари юзасидан бош мақолалар туркумини бериш боришни мўлжалламоқдамиз. Бугунги кунда энг асосий вазифа газета саҳифаларида фикрлар, мулоҳазалар, ғояларнинг бутун ранг-баранглигини кўрсата билишдан иборатдир. Бирдан-бир мезон партия манфаатлари, халқ фаровонлиги ҳақидаги ташвиш, ғамхўрлик бўлиши керак.

КПСС XXVIII съездига тайёргарлик якунловчи босқичга кирди. Совет кишилари партия анжуманига катта умид ва орзу-ниятлар билан қарамоқдалар. Ана шу умид ва ишонч оқланиши учун бор кучимиз, билимимиз, ғайратимизни сафарбар этайлик.

(«Правда» газетасининг 1990 йил 14 февраль сонидан).

КАМАРБАСТА

Ворошилов район партия комитети иш услубини янгича талаблар асосида қайта қурмоқда. Изчил кадрлар сиёсатини амалга ошириш, инсон омилига алоҳида эътибор бериш, ички хўжалик ҳисобини таомилга киритиш, пудратни тўла жорий этиш фаолиятнинг бош мезони бўлмоқда. Оммавий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий тадбирлар шарофати туфайли районда асосий тармоқ — пахтачиликни ривожлантиришда илдам қадамлар қўйилаяпти. Ворошиловликлар ўтган йили Сирдарё областида биринчи бўлиб ғалаба маррасини эгалладилар. Давлатга 50 минг тонна оқ олтин топширилди. Далаларда 380 терим агрегати тўла унум билан ишлатилди, ялпи ҳосилнинг 90 фоизи машиналарда саранжомланди. Ўнта хўжаликнинг ҳаммасида белгиланган марра эгалланди. Жамоат чорвачилиги ҳам жадал ривожланаяпти.

Эришилаётган ютуқларда бошқалар қатори райкомнинг биринчи котиби Ш. М. Мирзаевнинг муносиб ҳиссаси бор. У қисқа вақт ичида эътиқодли, ишбилармон, ташкилотчи раҳбар сифатида танилди. Ҳал қилувчи дамларда қатъият, ташаббускорлик кўрсатмоқда. Ш. Мирзаев ҳамиша одамларга суянади, уларнинг орзу-интилишлари билан яқиндан танишади. Хайрли ҳаракатларни қўллаб-қувватлайди. Шу боисдан район коммунистлари, меҳнаткашлар уни чин дилдан ҳурматлаб, эзгу ниятларини ҳамжиҳатликда бирин-кетин рўёбга чиқаришмоқда.

«Победа» колхози меҳнатчилари райкомнинг биринчи котибига йиллар мобайнида правление раисига ёлчишмаётганини куюниб гапиришди. Шундан сўнг бу ердаги аҳвол, ижтимоий соҳа муаммолари синчиклаб ўрганилди. Коммунистлар, тажрибакорлар фикри олинди. Кўп ўтмай хўжаликка пахта илмининг устаси А. Мансубов правление раиси этиб сайланди. У кўпчиликни ортидан эргаштира олди. Иш олдинга босди. Ўтган йили колхоз заршунослари ҳосилдорликни гектарига 33 центнерга етказдилар. Иқтисодий манфаатдорлик таъминланди, қолоқликка чек қўйилди. Райком котиби «Гулистон», «СССР 50 йиллиги» совхозларидаги муаммоларни ҳал этишда ҳам жонбозлик кўрсатди. Бошланғич ташкилотлар, коммунистлар орқали партиявий таъсирни кучайтирди.

Қайта қуришнинг сарбони Ш. М. Мирзаевга юксак ишонч билдирилди. У 382-Ворошилов сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинди.

— Ғоят ҳаяжондаман, — дейди Шовқиддин Мирзаевич. — Сабаби сайловлар ўта талабчанлик руҳида ўтади. Ҳаракат дастуримда кўпчиликни ўйлантираётган масалалар қамраб олинган. Аввало шахсий ёрдамчи хўжаликларни, турар жойлар қуришни кенгайтиришга алоҳида эътибор берилади. 1989 йилда 3069 оилага 467,10 гектар ер ажратилди. Муҳим сиёсий аҳамиятга молик иш қизғин давом эттирилаяпти. Бунёдкорлик ишларининг кенгайиши қўшимча қийинчиликларни юзага келтирди. Жумладан қурилиш материаллари танқислиги қўлимизни боғламоқда. Биз юқори партия, совет органлари, министрликлар олдига халқ талабини қатъий қилиб қўйдик. Қўшни республикалар билан шартномалар туздик. Қисқа вақт ичида талаб қондирилади.

Халқ депутати бўлсам, мактаблар, болалар боғча-яслилари қуриш, таълим-тарбия ишларини намунали йўлга қўйиш учун куч-қувватимни аямайман. Бу йил районимизда дорихона, алоқа уйи ишга туширилади. 20, 26, 33-мактабларда қўшимча синфхоналар қурилади. «Қизил Октябрь» колхозининг Каттақишлоқ участкасида, «Победа» колхозида мактабгача тарбия муассасалари қад кўтаради. «Гулистон» совхозида маданият саройи, Свердлов номли колхозда эса клуб қурилишини бошлаб юборамиз.

Номзод ҳаракат дастурида таъкидлаганидек, бошланғич синф ўқувчиларининг бепул овқатланишлари учун маҳаллий бюджет ҳисобидан 170 минг сўм, хўжаликлар ва ташкилотлар ҳисобидан 5.564 сўм маблағ ажратилади. Камқонлик касалига чалинган ҳомиладор аёллар таъминотини яхшилаш учун 102 минг сўм йўналтирилади. Инвалидлар ва байналмилал жангчилар оилалари учун бериладиган пенсия ҳақи оширилади.

Яна бир муаммо хусусида. Район территориясида жойлашган Сирдарё сут заводи филиали йилига 8.600 тонна маҳсулотни қайта ишлайди. Ажабланарлиси шуки, Ворошилов районини пландан ташқари маҳсулотни ҳам ўз аҳолисига реализация қилолмаяпти. Яқин вақт ичида ана шу долзарб вазифа ҳам ижобий ҳал этилади.

Бу ерда автобус-таксомотор паркининг йўқлиги аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Райижроком ана шу мақсадни амалга ошириш учун 500 минг сўм маблағ ажратди. Эл-юрт хизматига бел боғлаган, мустаҳкам имон, эътиқод эгаси бўлган кишининг иши олға босаверади. 18 февраль куни ворошиловликлар муносиб номзод учун якдил бўлиб овоз берадилар.

М. ҚАЮМОВ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ ОЧИЛДИ

МОСКВА. (ТАСС). 14 февраль куни Кремлда СССР Олий Советининг учинчи сессияси Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлисида очилди. Сессияни СССР Олий Советининг раиси М. С. Горбачев кириш нутқи сўзлаб очди.

Сессиянинг кун тартиби жуда хилма-хил ва ранг-баранг. 50 та масалани муҳокама қилиш мўлжалланмоқда, улардан 20 таси биринчи галда кўриб чиқилиши зарур. СССР Олий Совети Президиумининг яқин вақт ичида СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари съездини чақириш тўғрисидаги таклифи кун тартибига киритилган. Сиёсий система, мулкчилик, Совет давлатини мустаҳкамлаш масалалари юзасидан СССР Конституциясига бир қанча ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, мамлакатимизда демократик президентлик ҳокимиятини таъсис этиш масаласини кўриб чиқиш зарурати шу съездни ўтказишни тақозо этмоқда.

Сессияда энг муҳим иқтисодий қонунлар, жумладан мулкчилик тўғрисидаги, ер ҳақидаги, социалистик корхона, солиқ системаси тўғрисидаги, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий негизлари ҳақидаги қонунларнинг лойиҳаларига, ижтимоий жиҳатдан муҳим бўлган мана шу қонун лойиҳаларига катта эътибор берилади.

Миллий сиёсат соҳасидаги қонунларни янгилаш алоҳида долзарб масала эканини эътиборга олиб, Олий Совет комитетларида ва палаталарнинг доимий комиссияларида ССР Иттифоқи билан иттифоқдош республикаларнинг ваколатларини аниқ белгилаб қўйиш тўғрисидаги, иттифоқдош республиканинг СССР Конституцияси 72-моддасига мувофиқ ССР Иттифоқидан чиқиши билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этиш ҳақидаги бир қанча қонун лойиҳалари кўриб чиқилади. Депутатлар гражданларнинг миллий тенг ҳуқуқлилигига тажовуз қилганлик учун ва СССР территорияси бирлигини зўрлик билан бузганлик учун масъулиятни кучайтириш тўғрисидаги қонун лойиҳасини ҳам муҳокама қилишлари лозим.

Давлат солиқ инспекцияларининг ҳуқуқлари тўғрисида, фавқулодда ҳолатнинг ҳуқуқий режими ҳақида ҳамда СССР Ички ишлар министрлиги ички қўшинларининг жамоат тартибини сақлаш вақтидаги вазифалари ва ҳуқуқлари тўғрисида мамлакат ҳукумати тақдим этган қонунларнинг лойиҳаларини кўриб чиқиш ҳам таклиф қилинди. Тегишли комитетлар ва комиссиялар мазкур қонун лойиҳалари юзасидан ўз хулосаларини тақдим этадилар. СССР халқ депутатлари иккинчи съездининг қарорига мувофиқ сессия СССР Олий Советининг жиноятчиликка қарши кураш масалалари комитетини сайлаши керак.

Мажлисда СССР Олий Совети раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов сессия кун тартиби ва иш тартиби юзасидан СССР Олий Совети Президиумининг таклифларини баён этиб берди. У СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари учинчи съездини 27 февралда чақириш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг таклифини сессия муҳокамасига киритди.

СССР Олий Советининг сессияси апрель ойининг охирларида тугайди, деб мўлжалланмоқда.

ОРБИТАДА ТУТАШТИРИЛДИ

ТАСС АХБОРОТИ

1990 йил 13 февраль куни Москва вақти билан соат 9 дан 38 минут ўтганда учувчи бошқарадиган «Союз ТМ-9» кемаси «Мир» орбитал комплекси билан туташтирилди.

Космонавтлар Александр Викторенко, Александр Серебров, Анатолий Соловьев ва Александр Баландин илмий тадқиқот комплексидаги биргаликдаги ишлар ҳамда тажрибаларни бажаришга киришдилар.

Александр Викторенко билан Александр Серебров «Союз ТМ-8» кемасида биргаликдаги парвозни тугатгач, 19 февраль куни Ерга қайтиб тушадилар.

Анатолий Соловьев билан Александр Баландиннинг беш ярим ойга мўлжалланган учиш программасида аввалги экспедициялардаги космонавтлар бошлаган ишларни, геофизик ва астрофизик тадқиқотларни, биология ва биотехнологияга доир тажрибаларни давом эттириш кўзда тутилган.

Апрелда «Мир» орбитал комплексига астрофизика, геофизика ва биотехнологияга оид янги тадқиқотларни ўтказиш учун аппарат ўрнатилган ихтисослашган «Кристалл» технология модулини туташтириш режалаштирилмоқда. Олтинчи асосий экспедиция экипажи модулнинг янги технология қурилмаларида замонавий технологияда фойдаланиш учун мўлжалланган ярим ўтказгичли материалларнинг хоссалари яхшиланган тажриба-саноат туркумини олиш мақсадида космик материалшунослик борасидаги ишларнинг жуда катта программасини бажариши керак бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

Шу кунларда Ўзбекистондан малакатнинг йирик марказларига, шу жумладан Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарларга жўнаб кетадиган ёш олимлар фундаментал тадқиқотлар кўламини кенгайтириш, республикада янги мактаблар ва йўналишлар яратиш, илмий иш олиб боришнинг энг янги усулларини ўзлаштириш имкониятига эга бўладилар. Уларнинг ҳаммаси докторантураларга йўлланмалар олишди. У ерда улар мамлакатнинг етакчи олимлари раҳбарлигида ўз тадқиқотчилик маҳоратларини оширадилар, жаҳон тафаккурининг энг сўнгги ютуқлари билан танишадилар. Мазкур группада Нукус, Бухоро, Самарқанд, Термиз ва республиканинг бошқа шаҳарлари вакиллари бор.

13 февраль куни ёш олимлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига таклиф этилдилар ва Марказий Комитетнинг биринчи секретари И. А. Каримов билан учрашдилар. Бўлиб ўтган учрашув чоғида республика ўз вакилларидан нималарни кутаётгани, уларга қандай умид боғлаётганликлари тўғрисида ошкора суҳбат бўлди. Ўзбекистон ҳукумати ёш олимларни асосий мақсаддан — ҳозирги дунёда ниҳоятда зарур бўлган янги-янги билимларга эга бўлиш имкониятидан ҳеч нарса чалғитмаслиги учун бутун ўқиш йиллари мобайнида улар тўғрисида тўла ғамхўрлик қилишга қарор берди. Ёш олимлар эгаллаган барча билимларни Ўзбекистон халқларининг фаровонлиги йўлида сарфлашларига умид билдирилди.

Учрашувда сўзга чиққан кишилар кейинги йигирма йил мобайнида илк маротаба республика ҳукумати қабул қилган бу қарорни юксак баҳоладилар. Улар ўз тадқиқотлари ва илмий ишларини асосан Ўзбекистон материалида олиб боражакларини таъкидладилар, шунинг учун ҳам уларнинг меҳнати яқин вақт ичидаёқ республиканинг илмий имкониятларига самарали таъсир эта бошлашига умид қилишга барча асослар бор.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси М. М. Мирқосимов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

Қочоқларга ёрдам тўғрисида

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ 1990 ЙИЛНИНГ 1 ЯНВАРИДАН КЕЙИН ОЗАРБАЙЖОН ССРДАН МАЖБУРАН ЧИҚИБ КЕТГАН ГРАЖДАНЛАРГА ЁРДАМ КЎРСАТИШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ушбу қарорга мувофиқ ва СССР Министрлар Советининг 1990 йил 17 январдаги қарорига қўшимча равишда бир қанча министрликлар ва идораларга Озарбайжон ССРдан мажбуран чиқиб кетган кишиларни ўзларига тегишли соғломлаштириш муассасаларида вақтинча жойлаштириш, шунингдек уларни овқатлантиришни таъминлаш таклиф этилди. Уч ой мобайнида улар ўзларини қабул қилган ташкилотлар ҳисобига яшайдилар ва овқатланадилар. СССР Молия министрлигига бу сарф-харажатлар ўрнини қоплаш тартибини аниқлаш топширилди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига Озарбайжон ССРдан мажбуран чиқиб кетган гражданларни ўзларига тегишли ва идораларга қарашли ташкилотлардаги соғломлаштириш муассасаларида вақтинчалик жойлаштириш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқиб, ҳал қилиш топширилди.

Озарбайжон ССРни мажбуран ташлаб кетган гражданларни вақтинчалик жойлаштириладиган ерларга ташиш учун кетадиган харажатлар, қарорда кўрсатилганидек, СССР Министрлар Советининг резерв фондидаги маблағлар ҳисобидан бўлади. Кейинчалик унинг ўрни Озарбайжон ССР бюджетидан қопланади.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигига ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига Озарбайжон ССРни мажбуран ташлаб чиқиб кетган гражданларга улар вақтинчалик жойлашган ерларда касалликларнинг олдини олиш ва уларга тиббий ёрдам кўрсатиш юзасидан тадбирларни амалга оширишни таъминлаш топширилди.

СССР Халқ таълими давлат комитети ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ушбу қарорга мувофиқ Озарбайжон ССРни мажбуран ташлаб чиқиб кетган оилалар болаларининг, ўсмирларнинг улар амалда яшайдиган ерларда ўқиши ва таълим олишини ташкил этиш учун шарт-шароит яратиб беришлари керак.

СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети ВЦСПС билан биргаликда, дейилади ҳужжатда, икки ҳафталик муддатда СССР Министрлар Советига Озарбайжон ССРдан келган қочоқларни ишга жойлаштириш билан боғлиқ масалалар юзасидан ўз таклифларини тайёрлаб, тақдим этишлари лозим.

СССР Қизил крест ва қизил ярим ой жамиятлари уюшмасининг, Совет тинчлик фонди, В. И. Ленин номли Совет болалар фонди ҳамда Меҳр-мурувват ва сиҳат-саломатлик совет фондининг Озарбайжон ССРни мажбуран ташлаб чиқиб кетган гражданларга моддий ёрдам кўрсатиш борасидаги ташаббуси маъқулланди.

(ТАСС).

НОМЗОДЛАР

ЯНГИЛИККА ЎЧ

80-йилларнинг бошида Дўстлик районида пахта яккаҳокимлиги авжига чиқди. Кўшиб ёзиш, порахўрлик, кадрларни шахсий садоқат ва қариндош-уруғчилик аломатларига қараб танлаш, хуллас — ишнинг маъмурий буйруқбозлик усули кучайгандан кучайди. Фақат пахта плани тан олинар, ижтимоий соҳалар, меҳнаткашларни озиқ-овқат билан таъминлаш масалалари эътибордан четда қолганди. Шундай оғир вазиятда — 1984 йилнинг охирида Жиззах область партия комитетида секретарь бўлиб ишлаётган қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Ўктам Зокирович Олимов район партия комитетининг биринчи секретарлигига сайланди.

Янги раҳбар ишни партия ташкилотининг штаби — партия комитетининг ўзидаги аҳволни ўрганишдан бошлади. Дарвоқе, район партия комитетининг собиқ учала секретари ҳам кўшиб ёзиш, порахўрлик ва бошқа маънавий нопокликларга йўл қўйганликлари учун партия сафларидан ўчирилганлиги, иккинчи секретарь эса порахўрлиги учун жиноий жавобгарликка тортилганлигининг ўзиёқ ишни шундан бошлашни тақозо қиларди.

Биринчи секретарнинг таклифига биноан райком номенклатурасига кирувчи вазифалар ва кадрлар резерви қайтадан кўриб чиқилди. Бу масала бошланғич партия ташкилотларининг очиқ йиғилишларида, район партия комитетининг пленумида муҳокама қилинди ва кадрлар таркиби тасдиқланди. Кадрлар билан ишлашда демократик асосларга кенг ўрин берилди. 1987—1989 йилларда 23 раҳбар, кўпгина ўрта бўғин мутахассислари бир неча номзод орасидан сайланганлиги эътиборга молик. Улар сафида «Комсомол» совхозининг директори Мардон Бойзоқов, «Дўстлик» агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси Шахобиддин Иброҳимов, 28-автокорхона директори Холмурод Лапасов ва бошқалар бор.

Район партия комитетининг иш услуби тубдан ўзгарди. Ўтказиладиган тадбирларнинг ойлик, ҳафталик ягона комплекс плани ишлаб чиқилди. Партия ташкилотларининг фаолияти, коммунистларнинг иштироки «Партия ахбороти» стендида ифодасини топа бошлади.

Район партия комитетининг бюроси ўз фаолиятида ижтимоий-иқтисодий ва маънавий вазифаларни маъмурий-буйруқбозлик усули билан эмас, балки сиёсий усуллар, одамларни ишонтира билиш йўллари билан ҳал этишга астойдил ҳаракат қилмоқда. Шу мақсадда район партия комитетининг 47 аъзоси, 11 аъзоликка номзоди, тафтиш комиссиясининг 10 аъзоси бошланғич ташкилотлар, меҳнат коллективларида бўлиб, жойларда олиб борилаётган ишлар, меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитлари билан танишмоқдалар, уларнинг орзу-мақсадлари билан қизиқмоқдалар. Пленумлар, бюро мажлисларига масалалар тайёрлашда сайлаб қўйилган партия органлари аъзоларининг 60 фоизигача иштирок этишини таъминлашда ҳам биринчи секретарнинг ҳиссаси катта.

Ўктам Зокирович доимо янгиликка интилади. Бошқаларни ҳам чўчимасликка ундайди. Район партия комитети биринчи секретарининг таклифига кўра «Октябрь 50 йиллиги» совхози мутахассислари 1987 йилда Қозоғистон ССР Целиноград областидаги Маншук Маметова номли совхоз тажрибасини ўргандилар, уни маҳаллий шароитга мослаштириб, республикада биринчи бўлиб ишлаб чиқаришни тўласинча ижара асосида ташкил этиш ташаббусини бошлашди. Район партия комитети, сўнгра область партия комитети совхоз маъмурияти, партия комитетининг бу борада белгилаган тадбирларини маъқуллашди.

Янги усул тезда ўзининг қулайлиги ва афзаллигини амалда кўрсатди. Совхоз аввалги йилдагига нисбатан 2411 тонна кўп пахта етиштирди. Бир йилдаёқ ҳар ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 31,5 фоиз, механизаторларники 59,8 фоиз ошди.

Ў. З. Олимовнинг таклифига кўра ўша йили райондаги Қосим Раҳимов номли совхоз ялпи маҳсулотга қараб иш ҳақи тўлаш ва меҳнатни рағбатлантириш усулига ўтди. Пахтакорлар техника воситалари ва ишчи кучидан тўғри фойдаланишни йўлга қўйиб, етиштирилган пахта ҳосилини хўжалик тарихида биринчи марта четдан ёрдамчи олмасдан йиғиб-териб олишга муваффақ бўлдилар. Совхоз район хўжаликлари орасида биринчи бўлиб йиллик планни адо этди. Четдан ҳашарчилар жалб қилинмаганлиги эвазига 700 минг сўм маблағ тежаб қолинди. Аввалги йилдагига нисбатан салкам 1 миллион сўмлик қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари кўп етиштирилди. Ҳар киши ҳисобига етиштирилган маҳсулот 5941 сўмдан 8020 сўмга етди.

1987 йилнинг охири ва 1988 йилнинг бошида район партия комитетининг биринчи секретари Ў. З. Олимов «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг директори Норбек Қаюмов билан Тула областидаги «Новомосковское» агросаноат бирлашмасида бўлиб, Бутуниттифоқ колхозлар кенгаши раиси, мазкур бирлашма раиси, академик Василий Александрович Стародубцев билан учрашдилар. Бир неча кун мобайнида уларнинг иш тажрибаси ўрганилди. Орадан кўп ўтмай «Октябрь 50 йиллиги» совхози янги усул асосида ишлай бошлади. Хўжаликда 13 та кооператив ташкил этилди. Совхоз давлат-кооператив хўжалигига айланди. Ҳар бир кооператив ўзининг махсус ҳисобига эга бўлди, ички хўжалик ҳисоби йўлга қўйилди. Маҳсулотлар давлат-кооператив хўжалигига шартнома асосида сотилди.

Шунгача Ўктам Зокировичнинг бевосита раҳбарлигида собиқ Жиззах область агросаноат комитетининг бўлим бошлиғи К. Ғозибеков, «Октябрь 50 йиллиги» совхози директори Н. Қаюмов, совхоз бош иқтисодчиси И. Бобоев, совхоз бош бухгалтери С. Эргашев ҳамкорликда хўжаликда ижара пудратини ташкил этиш бўйича низомни ишлаб чиқдилар.

Кооперативлар ўтган йили 4.400 гектар пахта майдонининг 3 минг гектарида чигитни қайта-қайта экдилар. Шунга қарамай янги усул афзаллиги туфайли йиллик план районда биринчи бўлиб бажарилди. Давлатга 12,5 минг тонна пахта сотилиб, бу борадаги шартнома 106 фоиз адо этилди. Ялпи ҳосилнинг 11,5 минг тоннаси пўлат этаклардан тўкилди. Бошқа тармоқларда ҳам қувончли ютуқларга эришилди. Буни давлат-кооператив хўжалиги йилни 3,5 миллион сўм соф даромад билан якунлаганидан ҳам билса бўлади.

Бундан икки йил аввал Ў. З. Олимовнинг ташаббуси билан область партия комитетига, область Совети ижроия комитетига ва область агросаноат комитетига район агросаноат бирлашмасини тугатиб, ўрнига «Новомосковское» бирлашмаси типидаги «Дўстлик» давлат-кооператив агросаноат бирлашмасини ташкил этиш тўғрисида таклиф тақдим этилган эди. Биринчи котибнинг қатъияти, принципиаллиги туфайли ўтган йилнинг бошида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарорига асосан район агросаноат бирлашмаси тугатилди ва «Дўстлик» давлат-кооператив агросаноат бирлашмаси ташкил топди. Янги усул афзаллигини кўрсатди. Мана икки йилдирки, районда ҳамма соҳалар ва тармоқлар бўйича давлат планлари ортиғи билан бажарилмоқда. Айниқса агросаноат комплексида қувончли ютуқлар қўлга киритилмоқда. 1988 йилда район бўйича 264 звено ижара пудрати асосида меҳнат қилган бўлса, ўтган йили 885 звенонинг барчасида ана шу усул қўлланилди. Янги усул шарофати туфайли район хўжаликлари қисқа даврда давлатдан 32 миллион сўм қарзини узишга, ўтган хўжалик йилини эса 16 миллион сўм даромад олиш билан якунлашга муваффақ бўлди. Қишлоқ хўжалигида меҳнат қилаётган ҳар бир ишчининг ўртача ойлиги 300—350 сўмни ташкил қилаяпти.

Қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳалари тўласинча ижара пудрати, кооператив усулга ўтгани туфайли кейинги 3 йилда бошқарув аппаратидан 1.600 штат қисқартирилди. Бу кишилар ишлаб чиқаришга жалб қилиндилар. Штат бирликларининг қисқартирилиши эвазига иқтисод қилинган маблағ оз эмас, кўп эмас 3,5 миллион сўмни ташкил этди ва бу меҳнаткашлар турмуш фаровонлигини оширишга, социал соҳаларни ривожлантиришга йўналтирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг 1988 йил 28 сентябрдаги мажлисида «Дўстлик район партия комитетининг меҳнат коллективларини хўжалик ҳисобига, бригада ва ижара пудратига ўтказиш юзасидан олиб бораётган ташкилотчилик ҳамда сиёсий ишлари ҳақида»ги масала кўриб чиқилди. Район партия комитетининг бу борадаги ташаббуси маъқулланган эди.

Коммунистлар етакчиси доимо эл-юрт ташвиши билан яшайди, шу мақсадда елиб-югуради. Энг муҳими— жорий масалаларни вақтида ҳал этади, асосий диққат-эътиборни эса истиқболли масалаларга қаратади. Катта ташкилотчилик, оммавий-сиёсий ишлар туфайли Дўстлик шаҳрининг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди. Кейинги йилларнинг ўзида шаҳарда «Фарҳод», «Дўстлик» деб аталган муҳташам кинотеатр ва Маданият саройи, «Нуроний» чойхонаси, иккита «Табиат инъомлари» магазини, «Эртак» болалар боғи, Афғонистонда мардларча ҳалок бўлган байналмилал жангчилар хотираси хиёбони ташкил этилди. Дўстлик бозори кенгайтирилди ва тартибга келтирилди. Бундай ободончилик ишлари ҳар бир хўжаликда амалга оширилган.

...Ў. З. Олимовнинг қабулига Дўстлик шаҳрида яшовчи, ёши анчага бориб қолган рус киши норози кайфиятда кириб келди.

— Ўртоқ биринчи секретарь! Нега сиз район ижроия комитети раисининг ўринбосари яшаётган кўчани ободонлаштиришга бунчалик катта эътибор бераяпсиз?

Райкомнинг биринчи секретари бундан заррача хафа бўлмади. Ишонасизми, аксинча, хурсанд бўлди. Бояги кишини ўзи билан бирга хизмат машинасига ўтирғизиб Дўстлик шаҳридаги барча кўчаларни, иккита боғ ва хиёбонни бирма-бир айлантириб кўрсатди. Шунда бояги киши:

— Ўктам Зокирович! Мени кечиринг. Шаҳар кўчалари, боғларни, хиёбонларни ўз кўзим билан кўрмасдан баъзи ғаламисларнинг гапига учган эканман, — деди.

— Ҳечкиси йўқ, баъзан шунақаси ҳам бўлиб туради, — деди Ўктам Зокирович. — Советлар кўчаси район ижроия комитети раисининг ўринбосари яшаётганлиги учун эмас, балки 1989 йил планига киритилгани учун асфальт ётқизилди. Қолаверса, «Эртак» болалар боғи, «Дўстлик» стадиони шу ерда жойлашган. «Солнишко» болалар боғчаси, «Ветеран» магазини ҳам шу кўчада...

У олим билан олим, зиёли билан зиёли, деҳқон билан деҳқон тилида гаплаша билади, суҳбатдошининг қалбига йўл топади. Туб аҳолининг ҳам, бошқа миллат вакилларининг ҳам маънавиятларини, қадриятларини ҳурмат қилади, энг яхши урф-одатлари ва анъаналарини ўрганишга, кенг ёйишга кўп вақтини сарфлаб келмоқда. Шу туфайли «Комсомол» совхози меҳнаткашлари қардош Қирғизистон ССР билан, «Октябрь 50 йиллиги» давлат-кооператив бирлашмаси территориясидаги 10-ўрта мактаб ўқитувчилари ва ўқувчилари эса қўшни Тожикистон ССРнинг Зафаробод райони мактаблари билан дўстлик алоқаларини тобора мустаҳкамламоқдалар.

Районга 1986 йилда 18 минг ҳашарчи келганди. 1987 йилда уларнинг сони 5.700 кишини, 1988 йилда 4.475 кишини, ўтган йили 1.200 кишини ташкил этди. Айни вақтда район партия ташкилоти пахта ҳосилини ҳашарчиларсиз йиғиб-териб олишни асосий мақсад қилиб қўйди. Бу эса хўжаликлар иқтисодиётини юксалтириш, меҳнаткашлар манфаатдорлигини ошириш, турмуш даражасини яхшилаш имконини бермоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига асосан гражданларга шахсий иморатлар қуриш ва томорқа хўжаликлари ташкил этиш мақсадида районда 4.170 оилага 872 гектар ер ажратиб берилди. Юқоридаги қарорнинг тўла бажарилишини таъминлаш мақсадида барча совхозларда зарур техника воситалари, ишчи кучи ва материал ресурсларига эга бўлган 13 та кооператив ташкил қилинди. Оҳак, ганч ишлаб чиқарувчи цехлар, қурилиш материаллари билан савдо қилувчи магазинлар очилди.

Депутатликка номзоднинг сайловолди ҳаракат дастурида қуйидаги масалалар ўз ифодасини топган:

— Барак типидаги биноларни тугатиб, 165 оилани ҳамма қулайликларга эга бўлган турар жойларга кўчириш, ичимлик сув, иссиқлик билан таъминлаш, барча канализация тармоқларини ишлатиш, уй-жой қурилишини турли йўналишлар бўйича авж олдириш, корхоналар, ташкилотлар, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш, ҳар хонадонда телевизор, радиоприёмник, кир ювиш машинаси, уй-рўзғор учун зарур бошқа замонавий нарсалар бўлишига ёрдамлашиш;

— янги иқтисодий ислоҳот шароитида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ижара пудрати асосида ишлашга ўтказиш, агросаноат комплексида фермерлар хўжаликлари, чет эллар билан ҳамкорликда иш олиб борувчи корхоналар ташкил қилиш, ортиқча қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини чет элларга сотиш, улар билан биргаликда қайта ишлашни йўлга қўйишда кўмаклашиш;

— 1990 йил охирига қадар райондаги ҳамма хўжаликларни компьютерлаштириш ва диспетчерлик хизмати асосида ишлашга ўтишига ёрдамлашиш;

— райондаги ҳар бир хўжаликда 50 гектардан янги боғ ва токзор барпо қилиш;

— Дўстлик шаҳри ва посёлкаларини комплекс ривожлантиришга асосий масалалардан бири сифатида ёндашиш, шаҳар ва посёлкаларни 1992 йилгача оқар сув билан таъминлаш;

— 1990 йил охиригача 120 ўринли болалар шифохонасини қуриб фойдаланишга топширишга аралашиш, 1995 йилгача «Октябрь 50 йиллиги» давлат-кооператив бирлашмаси, Ленин номли, Қ. Раҳимов номли совхозларда профилакторий қурдириш, Бахмал райони территориясида хўжаликлараро пионер лагери қурилишини тугаллашда ёрдам кўрсатиш;

— Дўстлик шаҳрида 1991 йил охиригача суткасига 20 тонна сутни қайта ишловчи заводни қуриб биткизишга ёрдамлашиш;

— СССР Агросаноат банкининг район бўлимида 700-сонли махсус «Меҳр-шафқат» ҳисобини очиб, шанбалик ва якшанбаликлардан тушган маблағдан моддий ёрдамга муҳтож қарияларга, ёлғиз кишиларга, биринчи навбатда эса камқонлик касалига чалинган аёлларга моддий ёрдам кўрсатишни яхшилашда кўмаклашиш;

— ҳар бир маҳаллада чойхона, тўй-маърака ўтказиш учун махсус жой бўлишида ёрдам кўрсатиш;

— ёрдамчи цехлар, консерва, зиғир ёғи, оҳак, ганч, бўёқ, эшик-дераза тайёрловчи цехлар очишда ёрдам кўрсатиш.

Ўктам Зокирович эллик учинчи баҳорни қаршиламоқда. Меҳнат фаолиятини бошлаганига эса 35 йил бўлаяпти. Шундан ҳам кўриниб турибдики, депутатликка номзод айни куч-қувватга тўлган. Бу ёшни олтин давр, тажриба ва билимни эл хизмати йўлида сарфлаш мавсуми деса бўлади.

Х. АЪЗАМОВ,
Т. СОЙНАЗАРОВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзолари.

Избоскан районидаги «Партия ХХ съезди» колхози меҳнаткашлари хўжалик раиси Алишер Тиллабоевни 142-Пойтуғ сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатдилар. Ёш раисга юксак ишонч билдирилаётгани бежиз эмас. Колхоз бугунги кунда нафақат Андижон областида, балки республикамизда иқтисодий бақувват хўжаликлардан. Бу ерда социал муаммоларни ҳал этишга алоҳида эътибор берилаяпти. Қишлоқ аҳлининг баракали меҳнат қилиши ва мароқли ҳордиқ чиқариши учун шароит яратилган.

СУРАТДА: А. Тиллабоев.

Б. АЛИМОВ олган сурат.

Эл ардоғи

Парранда гўшти етиштирувчи фабрикада план бир неча йил сурункасига бажарилмади. Корхона давлатдан қарздор эди. Илья Петрович Тен коллективга раҳбар бўлиб келди-ю, мўл, арзон парранда гўшти етиштириш йўлга қўйилди. Орадан кўп ўтмай илғорлар қаторидан жой олиб, ишлаб чиқариш бирлашмасига айлантирилди. Ишчиларнинг маоши 300—350 сўмга етди. Ижтимоий муаммоларни ҳал этиш имкони туғилди. Маданият саройи, ҳаммом, уй-жойлар қурилди. Энг муҳими — чўлда қад кўтарган паррандабоқарлар посёлкаси ичимлик сув билан тўла таъминланди.

— Одамлар қалбига йўл топиш, ҳар бир режани бамаслаҳат тузиш муваффақиятлар омили бўлди, — дейди Илья Петрович. — Бунда ўзбек тилини, маҳаллий анъаналарни яхши билишим катта ёрдам берди. Ўзбек халқида байналмилаллик руҳи чуқур шаклланган. Ўз урф-одатларини эъзозлаганларни улар бошларига кўтарадилар.

Шундай бўлди ҳам. 300-Каттақўрғон сайлов округи ҳудудида истиқомат қилаётган аҳоли ташаббускор ва ишчан раҳбар — паррандачилик бирлашмасининг директори Илья Петрович Тенни Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатди. Шу кунларда у сайловчилар билан учрашиб, ўз дастурини баён этиб бермоқда. Номзод қишлоқларда янги мактаблар, болалар боғчалари, касалхона ва поликлиника қурилишини тезлаштириш иштиёқида. Маориф ва маданият соҳаси ходимлари турмуш шароитини яхшилаш, нафақа миқдорини кўпайтиришга кўмаклашишни ҳам ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Р. ДЕНИКАЕВ.

САЙЛОВДАН-САЙЛОВГАЧА

БИРИНЧИ ДОВОН

Қўриқ Янгиер районидаги Охунбобоев номли совхознинг ташкил этилганига ўн йилдан ошди. Аммо чўлқуварлар фақат якунланган йилдаги натижалардан қаноат ҳосил қилишди, холос. 2.578 гектар ердаги пахтадан режадаги 3.535 тонна ўрнига 3.860 тонналик хирмон кўтарилди. Ҳосилнинг деярли юз фоизи зангори кемалар билан териб олинди.

— Умуман олганда 1989 йил хўжалигимиз аъзолари учун омадли келди, —дейди совхоз бош иқтисодчиси Жуманиёз Нортошев. —Нафақат пахта, балки бошқа соҳалар бўйича ҳам белгиланган марра эгалланди. Шу боис йиллар давомида қолоқлик ювилиб, 7 миллион 340 минг сўм фойда олдик. Бунинг 2 миллион 340 минг сўми соф даромаддир.

Чўлда, айниқса республикамизда деҳқончилик учун ниҳоятда шароити оғир бўлган Меҳнатобод зонасида бундай баракали хирмон уюш айтишга осон. Лекин уюшқоқлик, ҳалол меҳнат ҳамиша ўз самарасини берди. Бу билан охунбобоевликларни олдинги йиллари яхши ишламадилар, дея олмаймиз. Деҳқон ҳамиша умид билан ерга уруғ ташлайди. Уни ундириб олгунча, дастлабки ҳосил нишонасини кўргунча реза-реза тер тўкади, кунни тунга улайди. Афсуски, заҳматкашларга доим ҳам омад кулиб боқавермайди. Айниқса ер синовдан ўтмаган бўлса.

Деҳқон бир-икки йилда ер билан тил топишади. Аммо ҳадеб кўрсатма беравериб, ишлатгани қўймайдиган раҳбарлар турғунлик йиллари чўлқуварларни вақти келганда севимли юмушидан безирди. Қисқа давр ичида олти карра директор алмашди. Янги келган раҳбарлар кўпинча чўлқуварлар қалбига йўл топиш, улар билан дардлашиш ўрнига кўпроқ ўз манфаатлари учун қайғуришди. Ўзи шундай ҳам яроқсиз ҳолга келиб қолган ерга малҳам излаш ўрнига шахсий бойлик орттиришга ружу қўйишди. Охири зўр келганда юқори минбарлардан туриб: «Бу ерларда пахта битмайди» дея жар солганлар ҳам бўлди.

Сирдарё ва Жиззах областлари бирлашиши муносабати билан узоқ йиллар қўшни район партия комитетини бошқарган Холбек Омонлиқов совхозга директор бўлиб келганида кўпчилик ишнинг юришиб кетишига ишонқирамади. Тажрибали партия ходими эса аввалги директорлардан фарқли ўлароқ биринчи иш кунини одамлар шароитини ўрганишдан, улар билан яқиндан танишишдан бошлади. Мутахассислар, бригада бошлиқлари билан тинимсиз дала айланди. Одатдагидек «қиш бекорчилик» деган ақидага шу йили амал қилинмади. Ҳосилдан бўшаган ерлар ўз вақтида шудгор қилиниб, яхшилаб яхоб берилди. Ҳар йили чўлчилик деб карталар атрофида анча-мунча ер қолиб кетарди. Бундай саҳийликка барҳам берилди.

— Май ойида тўсатдан тушган совуқ ҳаммамизни шошириб қўйди, — ҳикоя қилади илғор механизатор, область Советининг депутати Исмат Назаров. — Шунда директоримизнинг чўл шароитини жуда яхши билиши қўл келди. Қайта экиш учун келтирилган чигитни аввал ундириб, сўнгра тез фурсатда экиб олдик. Ер қизиган эмасми, уч кун деганда кўчат яна қатор бўлди.

Кун санаб ўртанган пахтакорнинг чигит униб чиққан дамдаги қувончини тасвирлаш қийин. Чўлқуварлар одамохун директорнинг уста деҳқонлигига ҳам тан бердилар...

— Баҳорда қаҳрини сочган табиат кузда тантилик қилди, — дейди пудратчи Ботир Тунибоев. — Оиламиз билан 40 гектар ерда деҳқончилик қилиб, маошдан ташқари 25 минг сўм даромад қилдик. Бир йилдаёқ хонадонимизга қут-барака кирди.

68 гектар ерга чигит қадаган Шойзоқ Абдураҳимов бошлиқ оилавий звено даромади эса 40 минг сўмдан ошиб кетди. Хўжаликдан бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Бош иқтисодчининг айтишича, ўртача ҳар бир сўмга 2 сўм 32 тийиндан устама ҳақ тўланди. Мутахассисларга эса 13 маош миқдорида мукофот пули белгиланди.

Ўтган йили ижтимоий масалалар бўйича ҳам талай ишлар қилинди. Совхоз маркази ҳисобланган Йўлдошобод қишлоғи тўлиқ газлаштирилди. Ҳар бир хонадонга ичимлик сув кириб борди. Қўшни Советобод посёлкаси қурилиши тезлаштирилиб, йил охирида 36 оила янги уйларга кўчиб ўтди. Жорий йилда бу борадаги ишлар кўлами янада кенгаяди. Совхоз дирекцияси умумий даромаднинг 17 фоизини ижтимоий соҳага сарфлашга қарор берди. Бу — 468 минг сўм демак. Агар расамади билан сарфланса, чўлқуварлар шароити янада яхшиланади.

— Нисбатан қисқа муддат ичида совхозимизда қувончли ўзгаришлар юз берди,— дейди биз билан суҳбатда совхоз касаба уюшмаси комитети раиси, 18-Йўлдошобод сайлов участкаси раиси Турғун Усмонов. — Бунда директоримиз Холбек Омонлиқовнинг хизматлари катта. Шу боис меҳнат коллективимиз у кишига яна бир катта ишонч билдириб, Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди. Ўйлаймизки, келгуси сайловгача қўриқ хўжалигимиз яна қатор довонларни босиб ўтади.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор сигирсоғар Майрам Акбарова йил якунларидан мамнун. 2. Хўжаликнинг энг ёш слесари, комсомол аъзоси Раббим Қаршиев. 3. Совхоз директори Холбек Омонлиқов (чапдан учинчи), пахта териш машиналари инженери Турсунбой Узоқов, созловчи Йўлдошали Кўчқоров ва устахона мудири Абдумавлон Умаров техника ремонти сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Е. БОТИРОВ олган суратлар.

Луқма

ТААССУФ ВА ТААЖЖУБ

Сайлов арафасидаги мулоқотларда баҳс-мунозаралар қизғин тус олаётгани, номзодларнинг қўшимча имкониятлари намоён этилаётгани айни муддао бўлмоқда. Шу билан бирга ўзаро фикр алмашувларда айрим номзодларнинг нуқсонлари ҳам «ярқ» этиб кўриниб қолаяпти.

Яқинда Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига сайлов ўтказувчи 22-Қорасув округидаги учрашувда худди шундай бўлди. Сайловчилардан бири номзод В. А. Духовнийга мурожаат этди: «Известия» газетасининг 7 февраль сонида 5 нафар СССР халқ депутатининг имзоси билан берилган мақолада Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги мутахассислари ва ташкилотлари (айтайлик, САНИИРИ раҳбари В. А. Духовний сиймосида) Оролни қуритиш учун миллиардлаб маблағни сарфлашди, энди уни «тиклашга» давлатдан яна пул олишаяпти, деб ёзилган. Шунга қандай муносабат билдирасиз? «Ўша муаллифлар мутахассис эмасдирлар, нотўғри ёзишган», — деб жавоб қилди В. А. Духовний. «У ҳолда раддия беринг» дейишганда «Ит ҳуради, карвон ўтади», — деди кўзга кўринган олим уялмай-нетмай.

Афсус, номзоди республика олий парламентига қўйилган В. А. Духовний турғунлик йилларидаги хатоларини мардона тан олиш ўрнига мамлакатга номи кетган С. Залигин, А. Казанник, В. Тихонов, А. Яблоков, А. Яншин каби СССР халқ депутатларини, «Известия» газетасини эл олдида ҳақорат қилди. Наҳотки Виктор Абрамович шундан кейин ҳам халқ ишончига умид боғлаётган бўлса? Биз, бир гуруҳ сайловчилар номзод В. А. Духовнийнинг бу хатти-ҳаракатидан ниҳоятда таассуф ва таажжубдамиз.

М. АЛИ, Н. ЕГОРОВ, Ш. РАҲИМЖОНОВ, Ш. ОТАБОЕВ, В. НАУМОВ, Ш. ЖАББОРОВ, А. ИНОҚОВ.

* * *

Сайловчилар бу ҳақда «Новий мир» журнали бош муҳаррири С. Залигинга хабар беришганди. Куни кеча Сергей Павловичдан жавоб телеграммаси олинди. Уни айнан келтирамиз: «Ҳурматли ўртоқлар! Оролни қуритишнинг асосий айбдорларидан бири Духовнийдан нимани ҳам кутиш мумкин?! Бу жамоатчиликдан, унинг иши билан эртами-кечми барибир шуғулланадиган прокуратурадан ўзини ҳимоя қилишдир. Салом билан ЗАЛИГИН».

ЯНГИ ҲАВО ЙЎЛИ

Қорақалпоғистон ҳаво йўлида қатновчи кишилар энди ҳеч қаерда тўхтамай, Запорожьега учиб боришлари мумкин. Нукус учувчилари Тошкент авиаотрядидан ижарага олган «ТУ-154» самолётида ана шу шаҳарга қатнамоқдалар. Украинанинг узоқ шаҳрига атиги уч соатда етиб бориш мумкин.

Илгари Аэрофлот йўловчилари бу шаҳарга «Минводи», Москва ёки Киев орқали боришарди. Табиийки, бунга уларнинг анча вақтлари сарф бўларди. Самолётлар ҳафтасига бир марта Запорожьега қатнамоқда, май ойидан октябрь ойига қадар эса улар икки марта қатнайдилар.

ДЕҲҚОН ТАОМИЛИ

АЛМАШЛАБ ЭКИШ, ТУПРОҚ УНУМДОРЛИГИ ВА ҲОСИЛДОРЛИК

Маълумки, тупроқ унумдорлиги унинг таркибидаги турли моддаларга, пахта-беда алмашлаб экиш илмий асосда ўзлаштирилганлигига, минерал ўғитлардан, заҳарли дориворлар, биологик усуллардан оқилона фойдаланишга, тупроққа ишлов бериш машиналари, суғориш техникаси ва жиҳозларини қўлланиш ҳамда бошқа шу кабиларга боғлиқлиги азалдан равшан.

Пахта етиштириладиган вилоятларда турли экинлар қанча майдонни эгаллашини аниқ белгилаш айниқса муҳим. Илғор хўжаликларда тажрибадан ўтган СоюзНИХИ тадқиқотлари ишончли равишда шуни кўрсатадики , беда ўрнига пахта экилганда энг яхши самара олинади, бинобарин, алмашлаб экишда пахта-беда 70 фоиздан кам бўлмаслиги керак. Ўзбекистоннинг тупроқ-иқлим шароитларини ҳисобга олиб, алмашлаб экишни танлаб ўзлаштириш зарур. У қуйидагича бўлиши мумкин: саккиз далали 3:5, тўққиз далали 3:6; ўн далали 3:7 ёки 1:3:6; ўн бир далали 1:3:7 ва ҳоказо. Шу схемаларда пахта майдонлари 62,5; 66,7; 70 ёки 60; 63,6 фоизни ташкил этади.

Айни чоғда шуни эътиборга олиш керакки, баъзи майдонларда тупроққа яхши ишлов берилган бўлса, бошқасида етарли ишлов берилмаган, одатда бир майдоннинг ўзида тупроқ таркиби ҳар хил бўлади, шўрхок, шамол ва сув таъсирида устки унумдор қатлами эрозияга учрайдиган майдонлар ҳам мавжуд. Чўл зоналарда эса шўрхок майдонлар анчагина. Шу туфайли тупроқ картасига қараб алмашлаб экиш схемаси жорий этилади.

Сув таъминоти етарли хўжаликларда маккажўхори ёки бошоқли дон экинлари ҳосили йиғиштириб олингандан кейин куз ойларида беда экилиши мумкин. Кучли шўрланган, эрозияга учрайдиган янги ўзлаштирилган ва қийин мелиорация қилинадиган майдонларда дастлабки даврларда бир далани мелиорация учун ажратиб, 1:3:5 ва 1:3:6 схемасида алмашлаб экишни жорий этишга йўл қўйилади. Бундан ташқари вилт билан кучли зарарланган майдонларда экинларни тез-тез алмаштириб туриш учун қуйидаги схемалар: 3:4:1:3 (бунда пахта 63,6 фоиз майдонга экилади); 3:4:1:2 (пахта — 60 фоиз) ва 3:3:1:2 (пахта 55,5 фоиз майдонни эгаллайди) қўлланилиши мумкин.

Вилт билан кучли зарарланган (70 фоиздан юқори) майдонларда мажбурий тадбир тариқасида вилтга қарши махсус алмашлаб экиш схемалари 1:2:1:2:1:2 (3:6) ва 1:2:1:2:1:3 (3:7), шунингдек, ўсимликларни ҳимоя қилиш институти тавсия этган 3:5:1:2 ва 3:5:1:3 схемалари жорий этилади.

Юқорида кўрсатилган 3:4 ва 3:5 схемаларида уч далага беда, тўрт ва беш далага пахта экилади, 1:2 ва 1:3 схемаларида эса бир дала бир йиллик озуқа экини, икки-уч дала эса пахта билан банд қилинади. Уч йилдан кейин бедапоялар ҳайдалиб, уч-беш йил мобайнида пахта етиштирилади. Шундан кейин бир йил озуқа учун бошоқли дон, дуккакли экинлар экилгандан кейин яна икки-уч йил давомида пахта экилади (1:2 ва 1:3 схемалари).

Қорақалпоғистоннинг ер ости сувлари етарли қочирилмайдиган шимолий районларида вақтинчалик тадбир тариқасида беда экилмайдиган алмашлаб экиш схемасини жорий этиш тавсия этилади. Бунда 1:2:1:2:1:2 ва 1:2:1:2:1:3 схемалари асосида экинлар алмаштириб экилади ва йилига пахта экиладиган майдонларнинг ҳар гектарига камида 20 тонна гўнг солиш талаб этилади. Бундай шароитларда беда бир неча даладан иборат йирик ва қулай майдонларда етиштирилади.

Алмашлаб экиш вилтга қарши жорий этилганда, пахта озуқа экинлари билан тез-тез алмаштириб турилади, бир далага пахта 2—3 йилдан ортиқ экилмайди ва вилтга қарши бошқа тадбирлар қўлланилади. Тупроқ вилтдан бирмунча ҳоли бўлгандан кейин одатдаги пахта-беда алмашлаб экишга ўтилади. Вилтга қарши курашни кучайтириш учун далаларни майдалаштириш тавсия этилади, пахта озуқа экинлари билан тез-тез алмаштириб экилади.

Шўрланган майдонларда алмашлаб экиш жорий этилишига қарамай, пахта ва бошқа экинлар ҳосили кескин камайиб кетади. Кучсиз шўрланган майдонларда пахта ҳосили 15—20 фоиз, ўртача шўрланганда 30—45 фоиз ва кучли шўр босганда эса 80—85 фоиз пасайиб кетади. Ғўза илдизи озиқланадиган тупроқ қатламидан тузларни ювиб, пастки қатламга тушириш учун ҳар йили анча сув ва меҳнат сарфланади. Ўртача ва кучли шўрланган, сув пастга сингиши қийин бўлган майдонларда чуқур шўр ювиш ишлари ўтказилади. Бунда ҳар гектар ерга 10—25 минг куб метр сув оқизилиши керак. Бир мавсумда бундай сув нормасини бериш мушкул. Бундан ташқари, ана шундай майдонларда қўшимча дренажлар қуриш, обдон текислаш ишлари ўтказиш, шўрга чидамли экинлар экиш ва бошқа шу каби ишлар амалга оширилади.

Ўрта ва кучли шўр босган ерларни ўзлаштириш учун суғориш ҳамда агромелиорация ишларини амалга ошириш билан бирга, шўрхоклик даражасига қараб алмашлаб экиш схемасида бир дала мелиорациялаш учун қолдирилади, 1:3:5 ва 1:3:6 схемасига амал қилинади, мелиорация қилинган дала келгуси йилдан бошлаб уч йил давомида беда билан банд этилади. Кучли шўрланган ерларни тезроқ тобга келтириш ва шўр ювишга сарфланадиган сувни тежаш учун вақтинча дренаж қуриш, тупроқни чуқур юмшатиш тавсия этилади. Ҳар гектар ерга 30—40 тонна гўнг ёки унумдор тупроқ солиш яхши самара беради. СоюзНИХИ тадқиқотлари шуни кўрсатадики, алмашлаб экиш схемасида пахта майдонлари 60—62 фоиз бўлса, тупроқ унумдорлиги узлуксиз ошиб бораверади. Бунда алмашлаб экиш интенсив йўлга қўйилиши, бедапоялар 40 сантиметр чуқурликда қўшқаватлаб ҳайдалиши керак. Шундан кейинги йилда 20 сантиметр чуқурликда ҳайдалади ва ҳар йили ҳайдаш чуқурлиги 2—3 сантиметрга ошириб борилади, алмашлаб экишнинг сўнгги йилида яна 40 сантиметрга етказилади. Ана шундай усул қўлланилса, тупроқ таркибидаги ўсимлик учун зарур озиқ моддалар етарли бўлади, парчаланиши секин давом этади, тупроқ унумдорлиги узоқ муддат сақланади. 3—4 йилдан кейин ҳар гектар ерга 40 тоннадан гўнг солинса, тупроқ унумдорлиги пасаймайди.

Бундай усул, академик Муҳаммаджонов таклиф қилганидек, ерни 60 сантиметр чуқурликда ҳайдаш усулига нисбатан анча арзонга тушади, энг муҳими — уни ҳар қандай хўжалик ўзидаги мавжуд иш қуроллари билан амалга ошира олади. Бундан ташқари, алмашлаб экишни тўлиқ жорий этишга тўсиқ бўлиб келаётган ҳар 100 гектар ер ҳисобига пахта етиштиришни ҳал этишга имкон беради.

Экин майдонларининг 60—62 фоизида пахта етиштириш чорвачиликни сифатли озуқа билан таъминлашга олиб келади. 10 далали алмашлаб экиш схемасида 0,2—0,3 далада мелиорация ишлари олиб борилади, 3,5—3,7 далада озуқа экинлари, шундан , 3 далада беда, 0,5—0,7 далада турли экинлар, 6,0—6,5 далада пахта етиштирилади.

1986 йилдан бошлаб жумҳуриятда пахта-беда алмашлаб экишга шахдам киришилди, тупроқ унумдорлиги яхшиланиб, гўнг солиш тартиби йўлга қўйилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлаб чиққан ва тасдиқлаган тадбирларга биноан 1989 йилда пахта майдонлари умумий экин майдонларига нисбатан 68,3 фоизни ташкил этди. Хоразм, Тошкент ва Фарғона вилоятларида бу кўрсаткич 64,4—66,7 фоизга тушди. Алмашлаб экиш жумҳурият бўйича 73,2—74,2 фоиз жорий этилди. Фарғона ва Наманган областларида у анча юқоридир. 432 хўжалик ва 29 районда тўлиқ жорий этилди, 323 хўжалик ва районда 77—89 фоиздан пастга тушмаётир.

Ижара пудрати амалга оширилиши муносабати билан ҳар бўлинмага 80—150 гектар ер бириктилади. Уларда алмашлаб экиш тўлиқ ўзлаштирилган ва экин турлари қатъий белгиланган бўлиши шарт. Шу туфайли тўққиз ва ўн далали кичик алмашлаб экиш схемаси ишлаб чиқилди. Ҳар бўлинмага 3—4—5—6 схемали ва ундан ортиқ дала бириктилади, 60—64 фоиз майдонда пахта, 25—27 фоизида беда ва бир далада бошқа экинлар етиштирилади. Бундай схема, бизнингча, ҳозирги давр талабларига жавоб беради.

Иккинчи муҳим тадбир — ерни ижарага беришдан иборат. Ерни муддатсиз ижарага бериш ҳужжати ишлаб чиқилди, у яна такомиллаштирилади. Бу ишни колхозлар ва совхозлар буюртмасига биноан «Узгипрозем» институти олиб бораяпти.

Далага паспорт ёзиш ва ижара пудратини расмийлаштириш билан бирга институт алмашлаб экишнинг лойиҳа ҳужжатларини такомиллаштириш устида ҳам иш олиб бораяпти. Ҳозир колхоз ва совхозларда анча ер майдонлари қўшимча томорқа учун ажратилаяпти, Шу муносабат билан илгари ишлаб чиқилган алмашлаб экиш схемасига ўзгартишлар киритиш ва бу ишни тезда бажариш талаб этилади.

Бу соҳада анча ишлар амалга оширилганлигига қарамай, пахта-беда алмашлаб экиш жуда суст жорий этилмоқда. 1989 йилда жумҳурият бўйича пахта майдонлари камайиб, 68,3 фоизга тушган бўлса, Андижон вилоятида 72,9, Бухорода 70,1, Наманган, Самарқанд ва Сурхондарёда 70,7 фоиздан камаймади. Айрим хўжалик ва районларда у ҳали жуда юқори. Олтинкўл районида 76,1 ва Жалолқудуқда 68 фоизни ташкил этади.

Алмашлаб экишни тўлиқ жорий этишдан моддий рағбатлантириш ҳам ҳал этилмаган. Хўжаликлар, ижарачи коллективлар беда экишдан кўра, кўпроқ пахта экишдан манфаатдор бўлиб қолмоқда. Кейинги йилларда айрим хўжаликларда пахта ҳосилдорлиги сезиларли камайди. Анча майдонларда тупроқ унумдорлиги пасайди. Деҳқончиликда илмий асосланган усуллар суст жорий этилаяпти, мелиорация ишларига, пахта-беда алмашлаб экишга етарли эътибор берилмаяпти.

Колхоз ва совхозлар тўлиқ хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтаётган, ер ижарага берилаётган ҳозирги даврда тупроқ таркиби ва унинг шўрхоклиги тўғрисидаги маълумотлардан тўлиқ фойдаланиш, суғориладиган ҳар бир майдоннинг сифатига қараб ишлаб чиқилган ижара тўлови белгилаш, деҳқонларга адолатли меҳнат ҳақи бериш айниқса зарур.

Алмашлаб экиш ва далага паспорт ёзиш ишларининг муҳимлигини ва у давлат аҳамиятига эга бўлган тадбир эканлигини ҳисобга олиб, бу ишларни давлат ҳисобидан амалга ошириш йўлга қўйилиши керак.

Тавсияларни «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, республика қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети ва «Узгипрозем» институти мутахассислари тайёрлашган.

Самарқанд область Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг Марди Сафаров бошлиқ бригадаси боғбонлари жорий йилда эл дастурхонига ҳар қачонгидан кўп мева тортиқ этишга бел боғлашган. Шу ниятда улар илиқиссиқ кунлардан унумли фойдаланиб, 24 гектар боғдаги дарахтларга шакл беришаяпти, қатор ораларини юмшатиб озиқлантирмоқдалар.

СУРАТДА: боғбон Жўрақул Бозоров иш устида.

К. ТУРСУНОВ олган сурат.

Қардошлик қонунига мувофиқ

МАДАДКОРЛАР

Кавказортидаги вазият мураккаб бўлишига қарамай, мамлакатимиз барча қардош республикалари қурувчиларининг қўшма отряди зилзила чоғида вайрон бўлган Спитакни тиклаш вазифасини муваффақиятли адо этмоқда. У ердаги ишларнинг катта ҳажмини Ангрендаги механизациялашган 15-кўчма колонна вакиллари бажаришмоқда. Кончилар шаҳри вакиллари Арманистонда қандай меҳнат қилишаётгани, ҳозирги мураккаб вазиятда қандай қийинчиликларга дуч келишаётгани ҳақида механизациялашган кўчма колонна партия комитетининг ана шу «қалтис жойдан» эндигина қайтиб келган секретари Н. Холмирзаев Ангрен журналистларига сўзлаб берди.

— «Ҳамма ҳашарга» деган ажойиб ибора бор. Мен Спитакда турли халқлар куч-ғайратларини бирлаштирганда нималар қилиш мумкинлигини ўз кўзим билан кўрдим. У ерда «Италия посёлкаси» қад кўтарди, норвегияликлар ажойиб касалхона барпо этдилар, чехословакиялик дўстлар ноёб объектлар қурдилар. Мамлакатимиз икки халқи миллатлараро негизда очиқчасига мухолифликка ўтганини кўрганингизда ана шу вазиятни кузатиб туриш яна ҳам фожиали бўлди. Бу нарсани кўриш ҳам даҳшатли, ҳам аянчли десам ишонаверинг.

Зилзила содир бўлганида коллективимиз шу заҳотиёқ зилзиладан азият чекканлар фондига 4 минг сўм пул ажратди. Қўлимиздан келганча ёрдам жўнатдик. Бир неча ҳафта ичидаёқ Спитакка қурувчиларимиз жўнаб кетишди. Улар ўз техникамиз, машина-ускуналаримиз, материалларимиз билан жўнаб кетишди. Ўзганинг кулфати ҳамманинг дарди-ку, ахир! Ўшандан буён мен Спитакка тез-тез бориб турибман. Тўғри, шаҳарнинг қиёфаси ўзгарди, бироқ ҳамма жойда уюмлар, ўйдим-чуқур жойлардан чиқиб турган занглаган темир-терсаклар ҳали кўриниб турибди. Ишчиларимиз «Узспитакстрой» бирлашмаси таркибида меҳнат қилишмоқда. Уларнинг вазифаси инженерлик иншоотларини қуриш, шу жумладан водопровод ва канализация қувурларини ўтказишдан иборат. Вайрон бўлган шаҳар шароитида бу ниҳоятда мураккаб ишдир. Йўл-йўлакай босиб қолган жойларни тозалаш, музлаб қолган ерда зовур қазишга тўғри келмоқда. Йигитлар кунига ўн икки соатлаб ишлашмоқда. Нима учун шунчалик кўп? Биринчидан, биз бажарадиган иш ҳажми жуда катта. Агар биз графикдан ортда қолсак, бошқа қурилиш бўлинмаларининг қўлини тутамиз. Иккинчидан, вахта усули деб аталган усулни қўлладик. Спитакка монтажчилар, механизаторлар, электр пайвандчиларнинг бир қанча бригадаси келиб кетди. Одатдан ташқари оғир шароитда ишлаш улар учун ажойиб касб маҳорати мактаби бўлди. Шу кунгача Арманистонда бизнинг электр пайвандчиларимиз Ш. Ахмедзянов ва А. Ғанидеев, экскаватор машинисти В. Кирпичев, қувур ётқизувчи машинист Г. Умиржонов, монтажчи Р. Темирмуллинларни ва кўпгина бошқа кишиларни алоҳида меҳр билан эсга олишмоқда. Улар виждонан меҳнат қилиб, ўз байналмилал бурчларини шараф билан адо этдилар.

Ўтган йили механизациялашган колоннамиз Спитакда 500 миллион сўмлик иш бажарди. Бу кам эмас, лекин янада яхшироқ ишлашимиз мумкин эди. Ишчиларимиз материаллар вақтида етказиб берилмаганлиги туфайли бекор туришга мажбур бўлиб, «иқтисодий қамал»ни бошларидан кечирдилар.

Биз келгуси йилда 700 минг сўмлик иш бажаришни режалаштирдик. Такрор айтаман, бу биз учун марра эмас, агар ана шу ерда тинчлик бўлса, Спитак тезроқ қайтадан қурилади.

(ЎзТАГ).

Иқтисодиётни соғломлаштириш йўлидан

ҚЎШИМЧА ДАРОМАД МАНБАИ

Ҳозирги пайтда мамлакатимиз иқтисодиётида пулнинг қадрсизланиши, давлат бюджетидаги етишмовчилик каби салбий ҳолатлар мавжуд бўлиб, улар аҳоли турмуш даражасини оширишга катта тўсқинлик қилмоқда. Шуларни бартараф этиш мақсадида кўпгина ишлар амалга оширилмоқда. Улгуржи савдони ташкил этиш, тўғридан-тўғри шартномалар тузиш, бюджет ажратмаларини қисқартириш каби тадбирлар шулар жумласидандир. Пул муомаласини тартибга солувчи, халқ хўжалигининг турли соҳалари орасидаги муносабатларни шакллантирувчи асосий восита ҳисобланган банк бу борада муҳим аҳамият касб этади. Унинг бўлинмалари пул муомаласини юритишдан ташқари халқ хўжалигининг барча соҳаларини кредит билан таъминлаши лозим.

Агросаноат банки Қашқадарё область бошқармаси ва унинг районлардаги муассасалари бугунги кунда тўла хўжалик ҳисобида ишламоқдалар. Бу усул қуруқ расмиятчилик эмас, балки ҳаётий зарурат бўлиб, иқтисодий ислоҳотнинг муваффақиятли амалга оширилиши кўп жиҳатдан шунга боғлиқдир. Ташкилотимиз 1989 йилда ўз вақтида қайтарилмаган қарзлар ҳажмини икки баробар қисқартиришга муваффақ бўлди. Давлат кредитларидан фойдаланиш самарадорлиги анчагина яхшиланди. Ходимларимиз қарз олиш манбаларини кўпайтириш, ишлаб чиқариш ташкилотлари билан ўзаро муносабатларни янада такомиллаштириш борасида катта изланишлар олиб бормоқдалар. 1989 йилнинг иккинчи ярмида Агросаноат банки бўлинмалари воситачилигида ташкилот ва корхоналар ўртасида бир-бирларига 6 миллион 300 минг сўм миқдорда 0,5 фоиздан 3 фоизга қадар қўшимча ҳақ тўлаш шарти билан қарз бериш расмийлаштирилди. Шу жумладан Яккабоғ районни хўжаликлари ўртасида 1 миллион 400 минг, Қарши шаҳрида 765 минг, Ғузор районида 570 минг, Шаҳрисабз районида 2 миллион 160 минг, Қамаши районида 660 минг сўмга шартнома тузилди. Яккабоғ районни «Қизил Ўзбекистон» колхозининг жорий ҳисобида 3 миллион сўмдан зиёдроқ фойдаланилмаётган маблағ бор эди. У ўзига қўшни Энгельс номли ва Калинин номли колхозларнинг ҳар бирига 7 ой муддатга 3 фоиздан устама тўлаш шарти билан 300 минг сўмдан қарз бериб, натижада 10,3 минг миқдорида қўшимча даромад олди.

Ҳозирги вақтда областимиз бир қатор ташкилот ва корхоналарининг жорий ҳисобларида вақтинча ишлатилмай турган 240 миллион сўм бор. Шундай коллективлар Қашқадарёда 45 фоизни, бир миллион сўмдан зиёд маблағга эга бўлган бўлинмалар эса 18 фоизни ташкил этади. Афсуски, бошқа бир қатор ташкилот ва корхоналар маблағ йўқлиги сабабли олган маҳсулотлари, материалларининг пулини тўлай олмай, 108 миллион сўм қарз бўлиб турибдилар. Жорий ҳисобида миллионлаб сўм пули бўлган ташкилотлар унинг бир қисмини ўз эҳтиёжига ишлатсаларда, катта улуши банкда туриб қолмоқда. Эндиликда тўла хўжалик ҳисоби жорий этилиши муносабати билан бизнинг воситачилигимизда фойдаланилмаётган маблағлар катта даромад келтирувчи манбага айланаяпти.

Ташкилотимиз хўжаликларга келишилган миқдорда устама тўлаш шарти билан уларнинг пулини маълум муддатга ижарага олишни ҳам йўлга қўйди. Агросаноат банки область бошқармасининг Ғузор бўлинмаси шу районндаги Куйбишев номли совхознинг 1 миллион Охунбобоев номли совхознинг 300 минг сўм ишлатилмаётган маблағини шартномага асосан бир фоиз устама тўлаш шарти билан ижарага олиб, бу пулларни молиявий жиҳатдан қийин аҳволда турган ташкилотларга берди. Шу жумладан, Ғузор район «Сельхозхимия» бирлашмаси 4 фоиз устама тўлаш шарти билан 1,1 миллион сўм қарз олди. Китоб бўлинмаси Карл Маркс номли колхоздан 350 минг сўм, Свердлов номли ва Куйбишев номли колхозларнинг ҳар биридан 300 минг сўмдан, жами 950 минг сўм фойдаланилмаётган маблағни 1,5 фоиз фойда бериш ҳисобидан ижарага олиб, шу районндаги молиявий аҳволи оғир иккита механизациялашган кўчма колоннага 3 фоиздан устама ундириш шарти билан берди. Шу тадбир туфайли Қашқадарё «Облремвод» бирлашмасига қарашли механизациялашган кўчма колонна маблағи йўқлиги сабабли вақтида тўлай олмаган 400 минг сўмлик қарзидан қутилиб, 58,4 минг сўм ошиқча тўлашдан озод бўлди. Банкга 3 фоиз устама ҳисобига 12 минг сўм тўлади, холос. Механизациялашган 226-кўчма колонна ҳам 30,3 минг сўм жарима тўлаш ўрнига 16,5 минг устама ўтказиш билан мушкули осон бўлди. Табиийки, қарз бериб турган Карл Маркс номли колхоз 5,3 минг, Свердлов номли колхоз 4,5 минг, Куйбишев номли колхоз 4,5 минг сўм қўшимча даромадга эга бўлдилар.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, ҳисоб-китобнинг бундай усули ҳамма иштирокчилар учун қулай. Чунончи, шундай тадбирни амалга оширишда иштирок этган СССР Агросаноат банки Китоб бўлими тузилган шартномага мувофиқ 14,2 минг сўм фойда олди. Ҳозиргача Агросаноат банки область бошқармаси бўлинмалари 6 миллион сўмдан зиёд пулни ижарага олиб, халқ хўжалигининг турли соҳаларига сафарбар этдилар. Муҳим янгилик капитал маблағлар самарадорлигини оширишга, иқтисодиётни соғломлаштиришга хизмат қилмоқда.

Т. МУМИНОВ,
СССР Агросаноат банки Қашқадарё область бошқармасининг бошлиғи.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«КЎМИР КЕРАК, ЎРТОҚ ДИРЕКТОР!»

Меҳнаткашларга кўрсатилаётган ғамхўрликни яхшилаш, уларнинг ҳаётий талабларига сезгирлик билан муносабатда бўлиш — муҳим вазифа. Боғдод районидаги «Ҳамзаобод» совхозида бу борада етарли иш олиб борилмаяпти. Маданий-маиший соҳада талайгина муаммолар тўпланиб қолган. Аҳолининг турмуш шароити ночор.

Газетанинг 1989 йил 10 ноябрь сонида босилган «Кўмир керак, ўртоқ директор!» сарлавҳали мақолада ана шу ҳақда сўз юритилган эди. Қуйида унга олинган жавобни эътиборингизга ҳавола қиламиз:

Халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг махсус комиссияси мақола юзасидан текшириш ўтказди. Ундаги далиллар, эътирозлар ўринли, деб топилди. Ҳақиқатдан ҳам совхоз марказида қурилган турар жой бинолари талабга жавоб бермайди. Чунки улар чала ҳолда фойдаланишга топширилган. Ичимлик сув йўқ. Канализация тармоғи ишламайди.

Камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди. Кишиларнинг яшаши учун зарур шарт-шароит яратилмоқда. 20 хонали 2 та уйга водопровод ва электр олиб кирилди. Айрим хонадонлар қўшимча равишда кўмир билан таъминланди.

Совхоз посёлкасида қишлоқ врачлик амбулаторияси мавжуд. Ишчи-хизматчилар бу ерда кўрсатилаётган тиббий хизматдан мамнун. Район медицина бирлашмаси томонидан бириктилган гинеколог врач совхозда яшовчи оналар ва болалар саломатлигини мунтазам назорат қилиб бораяпти.

Республика партия-ҳукуматининг қишлоқ меҳнаткашларини ер участкаси ҳамда қўшимча томорқа билан таъминлаш борасидаги қарорини бажариш юзасидан муайян ишлар амалга оширилаяпти. 29 оилага йигирма сотихдан ер ажратиб берилди. Кўп қаватли уйларда яшовчилар ҳам белгиланган миқдорда томорқа билан таъминланаяпти.

Совхоз ишчи-хизматчиларининг талаблари ва таклифлари инобатга олиниб, Боғдод — Ҳамзаобод йўналиши бўйича автобус қатнови йўлга қўйилди. 140 ўринли янги боғча қуриш мўлжалланмоқда. Хўжалик меҳнат аҳлининг маданий-маиший турмушини яхшилаш диққат марказида бўлади.

Н. НАЗАРОВ,
халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг раиси.

ИЖАРАНИНГ АФЗАЛЛИГИ

Гулистон автотранспорт корхонаси ходимларининг меҳнат отпускаси кўпайди. Шу билан боғлиқ барча харажатларни корхона ўз зиммасига олди. Собиқ ходимларнинг пенсиясига ҳам корхона ҳисобидан қўшимча ҳақ тўланмоқда.

Ижара пудрати маблағларни эркин тасарруф этиш имкониятини берди. Янгича шароитда иш бошланган дастлабки йилдаёқ корхона 312 минг сўм қўшимча даромад олди.

— Бу унчалик кўп пул эмас, лекин гап пулдами, — дейди «Сирдарьятранс» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқарувчиси В. Думлер. — Корхонада ишлаб чиқариш муносабатлари, жумладан эскириб қолган «умумий қозон» принципи тубдан ўзгартирилди. Унинг ўрнига ўзаро ҳисоб-китобларнинг чек системасидан фойдаланилган ҳолда иш юритишнинг шартномавий ҳамда якка тартибдаги усули амал қила бошлади. Бундай шароитда ишлаш фойдали бўлиб қолди. Ўзингиз ўйлаб кўринг, автокорхона бўйича моддий сарф-харажатларнинг ўзи 12,5 фоиз камайди.

Корхонада ўртача иш ҳақи 30 сўмдан кўпроқ ортди — бу оила бюджетига сезиларли қўшимчадир. Лекин бу пуллар ҳар кимнинг меҳнатига яраша ишлаб топилганлиги муҳимдир.

(ЎзТАГ).

ВАЗИЯТ МУРАККАБЛИГИЧА ҚОЛМОҚДА

ДУШАНБЕ, 13 февраль. (ТожикТА—ТАСС). Кеча Тожикистон пойтахтида рўй берган тўқнашувлар натижасида олти киши ўлган ва тахминан 70 га яқин киши ярадор бўлган. Бокудан минглаб қочоқлар шаҳарга келаяпти ва маъмурларнинг кўмагида маҳаллий аҳолига мўлжалланган квартираларни эгаллашмоқда, деган миш-мишлар ғалаёнларга сабаб бўлди.

Шу куни арман оилаларига иш жойлари ва квартиралар берилишига қарши норозилик билдирган рухсат берилмаган митинг қатнашчилари Тожикистон Компартияси Марказий Комитети биноси томон кела бошладилар. Дастлаб улар юздан ортиқ киши эди, аммо майдонда аста-секин бир неча минг одам тўпланди. Митинг қатнашчилари ҳузурида Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари К. Маҳкамов, республиканинг бошқа раҳбарлари сўзга чиқдилар.

Бироқ улар Душанбега атиги 40 га яқин қочоқ келганлиги ва улар танишлари ёки қариндошлариникида жойлашганлигини, ҳозир эса республикадан ташқарига олиб кетилганлигини маълум қилишларига қарамай, оломон бебошликни давом эттирди. Митингнинг баъзи қатнашчилари партия Марказий Комитети биносига бостириб киришга уриниб, дўқ-пўписа қилди ва деразаларга тош отди. Шу пайт ички қўшинлар кучлари бинога бориш йўлини тўсиб қўйдилар.

Ҳавога огоҳлантирувчи пахтавон ўқ узилганлиги ҳам безориларни тўхтатмади. Аксинча, оломон орасидан жавоб ўқи узилди, солдатларни тошбўрон қилишди. Майдон атрофида бебошликлар бошланди. Безорилар озиқ-овқат ва саноат моллари магазинларининг деразаларини синдириб, талон-торож қилдилар. Жамоат транспортини ёндириб юбориш ҳоллари ҳам қайд этилди. Жамиятга қарши ҳаракатлар ва ошкора ур-йиқитнинг олдини олиш учун ҳуқуқ-тартибот органлари ва ички қўшинлар солдатлари махсус воситаларни қўлладилар.

12 февраль куни кечқурун шаҳарда фавқулодда ҳолат эълон қилинди ва комендантлик соати жорий этилди. Лекин маҳаллий маъмурлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг куч-ғайратларига қарамай, вазият мураккаблигича қолмоқда. Марказий Комитет биносига, бошқа муассасаларга бостириб киришга уринишлар давом этмоқда. Жамоат транспорти деярли ишламаяпти.

12 февраль куни СССР Ички ишлар министрлигида бўлиб ўтган брифингда маълум қилишларича, Душанбедаги оммавий тартибсизликлар чоғида граждан аҳолидан 6 киши ҳалок бўлган. 108 киши жароҳат олган, улардан 39 киши ички ишлар органларининг ходимларидир. Уч киши оғир аҳволда шифохонага ётқизилди.

Тўс-тўполон чиқариш, ўт қўйиш ва калтаклаш рўй берган оммавий тартибсизликлар юзасидан ўттизта жиноий иш қўзғатилди.

ЎЗБЕКИСТОНДА ХИТОЙ-СОВЕТ КАСАЛХОНАСИ

ПЕКИН. ТАСС мухбири **Андрей Кириллов хабар қилади:** Далян (Хитой Халқ Республикасининг Ляоин шимоли-шарқий вилояти) шаҳрида Совет Ўзбекистонида анъанавий Хитой табобати касалхонасини очиш тўғрисида шартнома имзоланди. Синьхуа агентлигининг хабар қилишича, Далян экспорт-импорт уюшмаси билан Ўзбекистондаги Гулистон шаҳарининг кооператорлари лойиҳанинг ҳаммуаллифлари бўлдилар. Янги табобат фирмасини бунёд этишга 1,5 миллион сўм сарфланиши режалаштирилмоқда. Ташкилотчилар сарф-харажатлар икки йилда қопланишига умид қилишмоқда.

Гулистонда анъанавий Хитой табобати касалхонаси теппа-тенг асосда бошқарилади. У ерда игна билан ва куйдириш усуллари билан даволашни биладиган ХХР лик йигирма нафар мутахассис ишлайди. «Цигун» ва «Тайцзицюань» бадантарбия усули асосида даволаш-соғломлаштириш машқлари ҳам амалда қўлланилади. Хитой шифокорларининг дастлабки гуруҳи шу йил май ойида Совет Иттифоқига жўнаб кетади.

Қўшма корхонанинг ишлари яхши юришиб кетса, ушбу касалхона Молдавияда ҳам ўз бўлимини очиш ниятидадир.

БУЮК ҒАЛАБАНИНГ 45 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ТАБАРРУК ИНСОН

НОТАНИШ киши отдан сакраб тушди-да, Очил ака ва ўғиллари билан ҳол-аҳвол сўрашди.

— Оилангиз билан шу картани олган янги бригадир сиз бўласизми? — сўради у.

— Ҳа, нима эди?

— Келинг, танишайлик, оқсоқол, қўшни эканмиз, исмим Жуқош. Бу ерни бекор олибсиз, — бош чайқади отлиқ, — пахта ўрнига ғумай топширасиз. Эшитишимча, фронтчи экансиз, бошлиқлардан тузукроқ жой сўрасангиз бўларди.

Очил ака, ўғиллари Давлат, Жуман ва Ўрол унга ажабланиб қараб қолишди.

— Бу атрофни мен яхши биламан. Ота-боболаримиз шу ерда қўй боқиб ўтишган, — давом этди ҳалиги киши. — Ери зах, шўр, бунинг устига кучсиз. Сиздан олдин ҳам икки бригадир алмашди, аҳволни билгач, қуён бўлишди.

— Уддалаймиз! — деди Очил ака ишонч билан. — Қўрққанга қўша кўринар, дейдилар. Омадни синаб кўрамиз...

Аммо ичидан зил кетди. Боя идора олдида Боймурод ҳам шундай деганди: «Дўстим, иложи бўлса, тузукроқ карта ол, тағин планни бажаролмай ер чизиб қолмагин. Пахта ҳам фронт, уруш қатнашчиси деб аяб ўтирмайди».

— Янаям ўзингиз биласиз, — деди Жуқош ака. — Ўтган йили бу даланинг бегона ўтини юз эллик ёрдамчи йўқотолмади. Арқон қанча ингичка бўлса, қўлни шунча ёмон кияди. Сизга ичим ачинганидан ғапираяпман.

У хайрлашиб отига минди.

— Парво қилманглар, — деди Очил ака маъюс турган ўғилларига, — шамол енгил нарсани учиради. Фронтда бундан оғир воқеаларни бошдан кечирганмиз...

ДИВИЗИЯ илк бор Курск ёйида жангга кирди. Вазият ниҳоятда қийин. Душман бор куч ва техникасини шу ёққа ташлаган, қандай бўлмасин Белгород, Курск группаларини тор-мор қилишга интиларди. Кечаю кундуз жанг борарди. Бу ерда 120 миллиметрли миномётлар иш берди. Очил ўқловчи эди.

Душман тушликка яқин навбатдаги ҳужумни бошлади. Немислар батарея ўрнини пайқаб қолишганди. Очил Каримов сутка мобайнида бир неча тонна снаряд ташиди. Унинг оёғи, қўли, бели зирқираб оғриса-да, нолимас, чунки бошқаларга ҳам осон эмасди.

Тўсатдан кузатув пунктидан ракета отилди. Бу фашистлар ҳужумини қарши ҳужум билан қайтаришга ишора эди. Ҳамма олдинга ташланди, энди ўт очишни янада кучайтириш лозим. Миномёт дастаси чўғдай қизиб кетган, бомба ва снарядлар ёмғирдай ёғиларди. Аскарлар устидаги кийимлар тердан жиққа ҳўл бўлиб кетди. Батарея жангчилари «ура» садолари остида душман ҳаракатини тўхтатиб, унга катта талафот етказдилар.

Ҳаво разведкаси янги маълумот келтирди: босқинчилар ўз кучини янги участкаларга ташлабди. Демак, батарея жойини ўзгартириши керак. Командир Собль шу ҳақда кўрсатма берди.

Отлар бомбардимон вақтида ҳалок бўлганди, қуролларни жангчиларнинг ўзлари судрашди. Очил стволни кўтаришига тўғри келди. Миномётнинг чўғдай қизиб турган бу қисмини шинель билан ўраб кўтарди. Димоғига куюнди ҳид урилди. У кийимидан бутунлай ажралиб қолмаслиги учун белгиланган жойга югурди. Етиб келиши билан миномётни ўрнатиш учун жой ҳозирлашга киришди. Фарҳод канали қурилишида қатнашиб, чиниққанлиги шу кезларда қўл келарди. Ҳалиги ишни бир зумда бажарди.

Курск ёйи Очил Каримов хотирасида ўчмас из қолдирди. Бу шаҳар қўлга киритилгандан кейин жанг Украина ҳудудига кўчди. Днепр бўйидаги шаҳарлар — Старий Липов ва Кременчугни душмандан тозалашга киришилди. Бу ерда олишув анча қийин кўчди, қум миномёт дастасига урилиб халал берарди. Душман батареяни Днепрдан улоқтириб ташлашга интилар, бор кучини шу томонга жаҳл билан ташларди. Аммо жангчиларимиз бўш келишмас, ҳар бир ҳужумни матонат билан қайтаришарди.

Миномётчилар жанг қилақила қалин ўрмонга келиб қолишди. Бу ер бир қадар қулай эди. Батарея дарахтлар рангида ниқобланди. Душманнинг разведкачи самолётлари ҳавода тез-тез пайдо бўлар, сўнгра кўп ўтмай қаердадир бомбардимон бошланарди. Фашистлар уларни пайқамасди. Бу ердаги жанг қўшинларимиз ғалабаси билан тугади.

...ҲАММА сафга тизилгач, батарея командири капитан Собль топшириқни лўнда қилиб тушунтирди:

— Душман яқин кунлар ичида муҳим операцияни амалга оширмоқчи. Бу тўғри-нотўғрилигини аниқлаш керак. Икки кишини «тил» тутиб келишга юбормоқчимиз. Кўнгиллилар борми?

Қисқа жимликдан кейин хоҳловчилар кўпайиб қолди.

— Мен,— деди сафнинг орқароғида турган паст бўйли, қорачадан келган жангчи.

— Ҳа, сенми, майли, — деди кулимсираб командир. — Кичкина бўлганинг учун ўқ ҳам четлаб ўтади, ўртоқ Каримчик!

Сафда кулги кўтарилди. Лекин Очил хафа бўлмади, чунки жангчилар уни эркалаб шундай аташарди.

— Иккинчисига Ефремов боради, — деди капитан гавдаси ўзига ярашиб турган сержантга ишора қилиб. У ҳам хоҳиш билдирганди.

Кечқурун штабда уларни вазият билан таништиришди. Капитан қизил қалам билан стол устида ёйиқ турган картанинг айрим жойларига белги қўйганди.

— Бу Дон дарёси, сизлар уни кечиб, қирғоқ бўйидаги Коуновка қишлоғига борасизлар. У ерда немислар бор, соқчилар кучайтирилган, ўрмонда пистирма қўйилган, эҳтиёт бўлинглар.

Тун. Атроф зим-зиё. Аҳёнаҳёнда душман томондан отилган ракета теваракни ёритади. Разведкачилар дарёга яқинлашиб келдилар.

Қирғоқни яхшилаб кузатишди. Жимжитлик.

— Кўраяпсанми, — деди Очил оқиб келаётган ғўлага ишора қилиб, — курашишдан аввал рақибнинг ожиз томонларини билиш керак.

Улар қирғоқ бўйлаб оқимга қарши бироз юришгач, снаряд тегиб ағдарилган дарахт олдида тўхташди. Икковлашиб уни сувга туширишди. Аввал Очил сувга тушди, бир қўли билан ёғочнинг ғовак жойидан, иккинчиси билан автоматни маҳкам ушлаб олди. Иягигача сувга ботган, тирсакларига сув тегиб турарди. Орқасидан Саша ҳам катта ғўлани сувга тушириб, унга қўшилиб оқа бошлади.

Душман уларни сезмади. Жангчилар қирғоққа чиқиб, ўрмонга киришди. Ҳамма ёқ жим-жит, ер-юмшоқ, юрганда шарпа чиқмас, қадам товуши эшитилмасди.

Разведкачилар бир маҳал фашистларнинг овозини эшитиб қолишди.

— Пистирма! — деди Очил пичирлаб. — «Тил»ни шу ердан ушлаб қайтамиз. Ҳозирча кутиб, ухлашганда босамиз.

Бир оз фурсат ўтгач, немислар жимиб қолишди.

— Кетдик! — деди сержант.

Улар эҳтиёткорлик билан пистирмага яқинлашишди. Икки пулемётчи ухлаб ётарди. Саша олдинроқдагисига чаққонлик билан ташланди, оғзини беркитиб, биқинига ханжар санчди. Очил иккинчисини тинчитди. Нарироқда душман офицери тошдек қотганди. Ефремов унга ташланиб, оғзига латта тиқди. Очил арқон билан оёқ-қўлини маҳкам боғлади. Жангчиларимиз «тил»ни кўтариб орқага қайтишди.

Кўп ўтмай фашистлар сезиб қолиб, уларни қува бошлашди. Очил билан Саша асирни навбатма-навбат кўтариб, туртина-суртина қочишарди. Кутилмаганда Сашанинг оёғига ўқ тегди. Немислар қоронғи ўрмонда итдай изғиб ахтаришди. Аммо уларни сезмай ўтиб кетишди. Офицер жон ҳолатда бақиришга уринар, лекин ноилож эди.

— Каримчик, мени шу ерда қолдириб, «тил»ни штабга етказ, — деди Саша.

Очил асирни елкасига ортиб йўлга тушди. Душман ҳамон изларди. Очил «тил»ни штабга етказгач, дарҳол дўстини олиб келиш учун изига қайтди.

Саша даволаниб госпиталдан чиққан куни Очил икковини штабга чақиришди:

— Мардлигингиз учун III даражали Шуҳрат ордени билан мукофотландингизлар. Табриклайман, — командир уларни қутлади...

ОЧИЛ ака урушдан кейин қаерда ишламасин, ҳақиқий коммунистга хос ғайрат билан меҳнат қилди. У партия сафига 1944 йили кирганди. Гулистон районидаги «Гулистон» совхозида йигирма йилдан зиёд бригадирлик қилди. Пахтачиликда ишлаб, планни бажармаган йили бўлмади. 1976 йили Жиззах даштида ташкил этилган янги хўжалик — Ульянов номли совхозга қалб амри билан кўчиб келди. Умр йўлдоши Нишон хола билан ўн бир фарзандни тарбиялаб, воияга етказишди. Онахонга «Қаҳрамон она» унвони берилди. Оила фарзандлари ота-оналари сингари меҳнатсевар, меҳр-оқибатли кишилар бўлиб етишдилар.

Дарвоқе, ҳикоямизни О. Каримов оила аъзоларидан иборат бригада тупроғи шўр, ёввойи ўт босган, камҳосил майдонда деҳқончилик қилишни ихтиёр этганлигидан бошлагандик. Бу воқеа улар қўриқ совхозга келишганда рўй берганди. Коллектив қийинчиликдан чўчимади, ҳамжиҳатликда ишлаб, мўл пахта етиштирди. Топшириқ зиёдаси билан уддаланиб, ҳосилдорлик бир йилда 1,5 ҳисса ошди.

Саккиз йил муқаддам Очил акани ҳурмат-эҳтиром билан пенсияга кузатдилар. Ўртанча ўғли Ўрол ота ўрнига бригадир бўлди. Бугунги кунда қарилик гаштини сураётган О. Каримов кўксини III даражали Шуҳрат, тинчлик йилларида олган Ҳурмат орденлари, кўплаб медаллар безаб турибди. У бир неча марта Пахтакор район партия конференциясига делегат этиб сайланди, кўплаб фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. Айни пайтда жумҳурият аҳамиятига молик шахсий пенсионер эканлигига қарамай ҳамон сафда: бой тажрибасини ҳамқишлоқларига, деҳқонларга ўргатмоқда. Унинг ўгитлари барчага куч, илҳом бериб, беминнат ёрдам бўлаётир.

Э. ЎРОҚОВ.

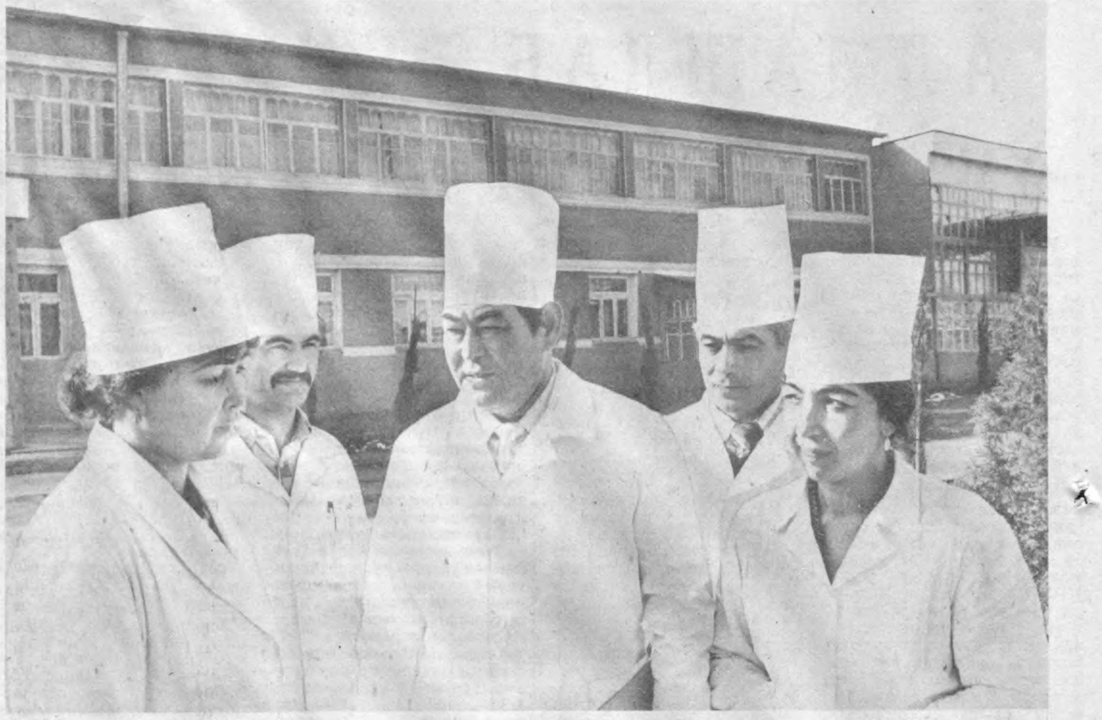

Тиббиёт илмининг буюк бобокалони Абу Али ибн Сино номли районлараро санаторий-профилакторий «Ҳазарбоғ» совхозининг хушманзара ерида жойлашган. Денов район ҳудудига қарашли бу тоғ ёнбағри тоза ҳавоси, гўзал манзаралари билан машҳур. Ҳар ойда юздан зиёд қишлоқ аҳли мазкур оромгоҳда дам олиб, саломатлигини мустаҳкамлайди.

Минтақадаги энг яхши масканлардан бири ушбу даргоҳ янги тиббий техника билан жиҳозланган.

Ошқозон-ичак ва жигар касалликларини даволашга бу ерда алоҳида эътибор берилади. Шу мақсадда йил бошидан бери минерал сув билан даволаш жорий этилган. Қимиз ҳам беморларга ёқиб қолди. Бу шифобахш ичимлик ёрдамчи хўжаликдан келтирилмоқда.

Дам олувчилар бўш вақтларини замонавий спорт анжомларига эга бўлган бадан тарбия хонасида, кинотеатр, кутубхона, ўрмон қўйнида ўтказадилар.

СУРАТДА: беморларга қалб қўрини бахшида қилиб, катта эътибор ва меҳрибонлик билан хизмат кўрсатаётган моҳир шифокорлар (чапдан) катта тиббий ҳамшира Дилбар Миссирова, медицина оғаси Холиёр Мирзаев, бош врач Турум Мўминов, тиш доктори Менгали Даминов ва табобат рўйхатига олувчи Жавҳар Умарова.

(ЎзТАГ).

Леонардо да Винчи

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР

ДАФНА, МИРТА ВА НОК

Бир куни шохлари тарвақайлаган қари нок рўпарасида белбоғига болта қистирган икки деҳқон тўхтади.

— Эй, нок! — қичқирди дафна. — Меҳмонларни кутиб ол!

Деҳқонлар қўлларига туфлаб олишгач, болталарини олиб, дарахтни тубидан кесишни бошладилар.

— Нега бошингни бунчалар эгиб олдинг! — масхараомуз сўради мирта. — Аввалги мағрурлигинг қайга кетди!

— Кунинг битди, ноквой, — андишасизлик билан давом этди дафна. — Энди баргларинг бизга соя сололмайди.

Оғриқларни енгиб, охирги қувватини йиғиб, ўлар ҳолатга келган нок илтижо қилди:

— Умрим охирлаганини сезиб турибман. Лекин икковингиз ҳам бекорга ёвузларча тантана қилаяпсизлар. Деҳқонлар мени ўймакор устахонасига олиб боришини, қўли гул уста мустаҳкам танамдан ажойиб ҳайкал ясашини сиз, калтафаҳмлар билмайсизлар.

Нок адашмаган эди. Ҳайкал ҳам ҳар қандай мақтовлардан юқори бўлди. Одамлар унинг гўзаллигига тасаннолар айтдилар, дафна барги ва миртанинг оқ гулларидан тайёрланган гулчамбарлар билан безадилар. Дафна, миртанинг қисмати шундай: абадий синган шох билан яшайдилар, инсон қўли билан яратилган гўзалликларни шарафлайдилар.

КАШТАН ВА АНЖИР

Кунлардан бир кун каштан қўшниси анжир шохларини эгиб, пишган меваларни еяётган одамни кўриб, ҳайратга тушди. Анжирнинг меваси ёқиб қолди шекилли у иштаҳа билан туширарди.

— Ҳой қўшни! — каштан анжирга мурожаат қиларкан, чайқалиб қўйди. — Она табиат олдидаги гуноҳинг нима эди, нега сени бунчалар кўра олмайдилар! Мени қара, қандай ажойиб қилиб яратилганман! Ширин меваларим ишончли жойда ва қаттиқ ҳимояланганини кўраяпсанми! Сеникига ўхшамайди. Табиат меваларимга хасислик қилмаган.

Ўзидан кўнгли тўлган каштан меваларига меҳр билан қаради ва давом этди:

— Табиат уларга аввал нафис кўйлак кийгизган, кейин ипак камзул билан ўраган. Устига-устак меваларим қаттиқ пўст-совут билан муҳофазаланган, қўриқланиш учун ўткир игналари бор. Одамзод ўз қулоғини кўролмагандек, менинг каштанларимни ҳам кўролмайди.

Бу нутқни тинглаб, қўшниси ўзини тутолмай қаҳ-қаҳ кулиб юборди. Обдон хохолагач, нафасини ростлаб жавоб берди:

— Сен, оғажон, инсонни билмас экансан, шу боис у ҳақда нотўғри фикрда бўлаяпсан. У шунчалар эпчил ва чаққонки, ҳали сенинг етиб бўлмас меваларингга ҳам навбат келади. Узун таёқ ва тошлар билан қуролланиб, жигарбағрингни эзиб калтаклайди, каштанларингни ер билан битта қилади. Тўкилганингдан кейин тепиб, тош билан уриб, азоблайди. Ана шунақа, мақтаган гўзал меваларинг тиканакли пўстидан телбалардек сакраб чиқади.

Бироз ўйга чўмгач, анжир қўшимча қилди:

— Табиатдан норози бўлишим-гуноҳи азим. Барча мен билан мулойим муомалада бўлади, шарбатга тўла меваларимни фақат қўли билан узади, заха қилмасликка, уринтирмасликка интилади. Мен ҳам қарздор бўлиб қолмайман, одамларга ширин меваларимни инъом этаман.

Русчадан Темур УБАЙДУЛЛАЕВ таржимаси.

Газетхон илҳоми

ЕТИМХОНАДА

Отанг бор,
Онанг бор.
Етимсан, етим.
Юзингга термулиб,
Увишар этим.
Сўрғични сўрасан
Чинқириб
Қотиб.
Ахийри чарчоқдан
Қоласан ётиб...
Кўзингни очганда
тамшаниб
лабинг,
Онангни қўмсайди
Беғубор қалбинг.
Қани ўша
оқ сут,
она кўкраги!!
Сенга фақат-
фақат
шудир кераги!
Талпиниб,
тамшаниб,
йўргагинг ялаб
бир зум
жим қоласан
Атрофга қараб,
Суюб,
суйқалиб
Доянг-бечора
бағрига олади
Излайди чора,
чораси —
шу бўлар:
қиймайин кўзи,
кўкрагин тутади,
йиғлайди ўзи...

* * *

Бемор ҳолсиз
боши айланар,
Тепасида
доктор чайналар:
«оғир... оғир...
жуда ҳам оғир».
Бемор ҳушсиз
Ўлим айланар,
Доктор ҳамон
шундай чайналар:
«оғир... оғир...
Жуда ҳам оғир»...
Менинг эса имоним
оғрир.

Икром СУЯРҚУЛОВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Мексика футбол уюшмаси таклифи билан мазкур мамлакатга сафар қилиб борган «Днепр» командаси бу ерда бешта ўртоқлик учрашуви ўтказди. Уларнинг ҳаммасида ватандошларимизнинг омади келди. Ўтган йилги СССР биринчилигининг кумуш совриндорлари — днепропетровсклик футболчилар «Осктепяни» (6:0), «Леон» (4:3), Мексика ўсмирлари терма командаси (5:0), «Орисаба» (4:2), «Альварадо» (5:1) клубларини мағлубиятга учратдилар.

* * *

Ватанимиз пойтахти Москвада «Красная звезда» газетаси соврини учун ўтказилган халқаро мусобақа ниҳоясига етди. Унда барча учрашувларда ғалаба қозонган МАСК футболчилари биринчи ўринни эгалладилар. Бундан кейинги икки ўрин АСК (Одесса) ва «Витесс» (Голландия) клубларига насиб этди.

Халқаро мусобақанинг сўнгги учрашувларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Витесс» — КХДР — 1:1, Болгария — «Стяуа» (Руминия) — 3:2, КХДР — АСК (Одесса) — 0:1, МАСК — «Витесс» — 4:0, АСК — «Стяуа» — 1:0, Болгария — «Витесс» — 0:2, МАСК — КХДР —4:0.

ХОККЕЙ

Шайбали хоккей бўйича мамлакат биринчилигида бир учрашув ўтазилди. Мавсум карвонбошиларидан бири Москва динамочилари ўз майдонларида Горькийнинг «Торпедо» клубини қабул қилдилар. Улар меҳмонларни 7:2 ҳисобида мағлубиятга учратиб, олий лиганинг кучли ўн коллективи ўртасида пешқадам бўлиб олишди. Бу ғалабадан сўнг динамочилар жамғармасидаги очколар 60 тага етди.

Яна икки учрашув натижаси: «Динамо» (Рига) — «Спартак» (Москва) —2:3, «Крилья Советов» (Москва) — «Торпедо» (Ярославль) — 3:6.

Кеча мамлакат биринчилигида марказий учрашувлардан бири бўлиб ўтди. Армиячилар юксак ўринларга даъвогарлардан бири «Химик» (Воскресенск) командасини қабул қилдилар.

* * *

Тўпли хоккей бўйича СССР биринчилигида ҳам навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди. Уларда кутилмаган натижалар қайд этилмади. Пешқадамлар навбатдаги ғалабаларни қўлга киритдилар. Масалан, Олмаота динамочилари ўз майдонларида «Старт» (Горький) клубини 8:3 ҳисобида енгиб, биринчи ўринда бораётган АСК (Свердловск) командасига етиб олдилар. Ҳар икки коллектив жамғармасида 27 тадан очко бор.

Москва динамочилари сафарда Ульяновскнинг «Волга» клубини 5:1 ҳисобида мағлуб этдилар.

Бошқа учрашувлар натижаси: АСК (Хабаровск) — «Юность» (Омск) — 7:5, «Сибсельмаш» (Новосибирск) — «Водник» (Архангельск) — 5:3, «Зоркий» «Красногорск) — «Строитель» (Сиктивкар) — 5:2.

БОКС

Италияда совет боксчилари ва профессионал чарм қўлқоп усталари ўртасида бўлиб ўтган икки учрашув ишқибозлар эътиборини тортди. Ленинградлик Андрей Руденко франциялик Муҳаммад Цаони устидан ғалаба қозонди.

Тошкентлик Ҳаким Матчонов франциялик Сержа Кабонго билан баҳсда рақибини икки бор гангитиб, оғир аҳволга солиб қўйди. Аммо ҳамюртимизнинг қовоғи ёрилиб кетганлиги учун ғалаба иккинчи боксчига берилди.

Балиқчи бурчаги

ҚИЗИЛПАРРА

У чавақ балиққа ўхшайди. Аммо уларни бир-биридан фарқлаш осон: танаси чавақ балиқники сингари тўла бўлсада, анча тикроқ. Қанотлари қизғиш, чавақ балиқ сузгичлари эса очроқ.

Қанотларининг туси, ён томонларининг тилладек ярқироқлиги билан қизилпарралар юртимизнинг чучук сувларида учрайдиган луқмаи ҳаллоллар орасида энг чиройлиси ҳисобланади. Қизилпарранинг узунлиги 35—40 сантиметрга етади.

Бу балиқ мамлакатимизнинг кўпгина жойларида турлича номга эга. Бир ерда қизилкўз, очпуштипарра десалар, бошқалар чавақ балиқ, қизилқанот деб атайдилар.

Қизилпарра карп балиқлари оиласига мансубдир. У Болтиқ, Қора денгиз, Азов, Каспий, Оролга қуйиладиган дарёлар ҳавзасида кенг тарқалган. Чавақ балиққа нисбатан суви тинч оқадиган жойларни хуш кўради.

Қизилпарра очиқ, суви чуқур жойлардан узоқда бўлишга ҳаракат қилади — ёзда уни бундай ерлардан изламаслик керак. Кўпинча ўртача чуқурликларда учрайди. Қўлтиқлар, эски ўзанлар, кўллар, сув омборларини ёқтиради, қамишзор, сув ўтлари кўп жойларни танлайди.

М. МАХМУТОВ, «Ўзбеохотриболовсоюз»нинг фахрий аъзоси.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА КЎРИНГ

16 ФЕВРАЛЬ, ЖУМА

● ЎзТВ I

11.30 Ўзбек совет адабиёти. Абдулла Қаҳҳор. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари.
12.00 «Шаҳар портрети». Ҳужжатли телефильм.
12.30 Жамиятшунослик. Ижтимоий сиёсат соҳасидаги партиянинг асосий вазифалари.
13.00 «Шум бола». Бадиий фильм.

* * *

17.00 «Табобат ва биз». Кинопрограмма.
18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Сайловлар олдидан».
18.30 «Ижара — кони фойда».

Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхоз иш тажрибасидан.

19.00 «Касаба союзлари ҳаёти».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Тил — маданият кўзгуси».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Ёзувчи ва замон». Кўрсатувни Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло олиб боради.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Реклама.
22.05 «Созандалар ҳақида ҳикоялар». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Турғун Алиматов.
22.45 «Романтика» телетеатри. Ўткир Ҳошимов. «Дунёнинг ишлари». Видеофильм. 2-қисм.
00.05 Янгиликлар.
00.10 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

19.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Туркистон ҳарбий округининг оддий кунлари...» (рус тилида).
19.30 «Ўз ихтиёри билан». Бадиий фильм («Мосфильм»).
20.40 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Ҳокимият — Советларга!»

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Керектоочунун — талабин эске алин». Қирғизистон матлубот уюшмасининг раиси К. Сағиналиев билан суҳбат.
22.00 «Похол қўнғироқлар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Юзма-юз». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
10.10 Мультфильмлар.
10.45 «... 16 ёшгача ва ундан катталар».
11.30 «Камалак». Халқ ижодиёти телепрограммаларининг VIII Халқаро фестивали (Швейцария).
12.00 «Инсон институти».
13.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

16.00 «Агар сиз...».
16.45 «Прокурор учун биография». Ҳужжатли фильм.
17.40 «Болаларга ҳайвонлар ҳақида».
18.10 Илмий ахборот.
18.55 «Коллаж» (реклама, эълонлар, ахборот).
19.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
19.30 «Ленинни ўқиймиз».
20.00 «Биз ажабтовурлардан-масмиз».
20.10 Сизни Вячеслав Малежик таклиф этади.
21.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
22.00 Долзарб интервью.
22.10 «Бу бўлган... бўлганди...».
22.30 «Нигоҳ».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

9.15 «Мулоҳазалар». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Тарих. 5-синф. Дастлабки беш йилликлар қурилишлари.
10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Теварак-атроф билан танишиш. 2-синф.
11.55 «Эртаклар орқали оламга». Инглиз тилида кўрсатув.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 01100. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1135. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12